VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL XI. Nr. 1 IANUARIE 1944

Anul XI 279947 Ianuarie 1944 Nr. 1

VIAŢA ILUSTRATĂ

P. S. S. EPISCOPUL NICOLAE COLAN

In 28 Noemvrie 1943 arhipăstorul Românilor ortodocşi din Ardealul de Nord a împlinit vârsta de o jumătate de veac.

La 50 de ani puterile spirituale şi corporale cu cari este înzestrat omul în desfăşurarea eforturilor lor progresive ajung punctul culminant. Până la această limită se disting valorile umane din mijlocul societăţii, se afirmă puterile creiatoare şi geniale, se realizează operele mari şi nepieritoare, cari pretind eforturi supreme. Cine până la această vârstă a fost un anonim, şi-a irosit dumnezeieştile daruri în preocupări mărunte, s'a lăsat târît în vâltoarea vieţii fără nici un ideal, un ins oarecare va rămânea şi pentru tot restul vieţii, oricât de lungă i-ar fi. Dimpotrivă, cine pornind în drumul vieţii şi-a pus la contribuţie puterile pentru ajungerea unui scop, ocolind drumul bătătorit de mulţimea celor slabi, şi străbătând cărările spinoase ale afirmării, ale propăşirii până la această vârstă, trebue să ajungă la un rezultat.

De aceea la acest popas de culme omul cu minte şi conştient de rosturile lui, privind înapoi îşi face un bilanţ al rodniciei străduinţelor depuse. Concomitent şi societatea omenească în cadre mai largi sau mai înguste îşi pronunţă nepărtinitoare verdictul asupra valorii fiecăruia.

Ferice de omul care până la acest suprem punct de prospeţime şi tărie a puterilor şi-a umplut viaţa cu preocupări şi realizări cari promovează binele şi progresul individual şi colectiv. El are răsplata conştiinţei împăcate, că n'a trăit degeaba, n'a cheltuit pe nimicuri talanţii încredinţaţi lui de Dumnezeu. Are bucuria aprecierii şi recunoştinţei societăţii, care-l distinge aşezându-l între valorile conducătoare de care se ataşează cu dragoste şi căreia îi urmează cu ascultarea.

P. S. S. Episcopul Nicolae Colan

Căci ori cât de coruptă ar fi o societate şi cu ori câtă indiferentă neîncredere sau ostilitate ar privi uneori primii paşi de afirmare ai unei noi personalităţi, în faţa realizărilor depline cari sunt o binefacere pentru societate, ea se pronunţă nepărtinitoare, judecând după criteriul obiectivităţii, indiferent de situaţia

materială şi de rangul social al celui în cauză.

Din mulţumirea conştiinţei, din recunoştinţa şi dragostea societăţii la acest popas omul işi scoate puteri de luptă pe acelaş ogaş al trăirii până la sfârşitul vieţii.

Şi invers, vai de acela care la vârsta de 50 de ani constată că viaţa i-a fost goală. Conştiinţa ii este un judecător aspru şi neînduplecat, făcându-l responsabil de o cheltuială zadarnică. Deprimarea ii inundă sufletul. E prea târziu să se mai întoarcă din drumul care se apropie de sfârşit. Câţi oameni nu zic în acea clipă: „Doamne, de aş mai începe odată dela capăt!“ Verdictul societăţii e necruţător, se înfige ca un cuţit în inimă. Un netrebnic care a făcut umbră pământului degeaba şi a mărit înghesuiala. E încadrat fără drept de apel în turma mulţimei care se conduce numai de porunca instinctelor, în a cărei existenţă nicio rază de lumină spre ideal nu se deschide.

Şi Prea Sf. Sa Episcopul nostru a ajuns la acest popas al vârstei, la această culme a puterilor. Nimeni, nici chiar duşmanii n'ar putea spune, decât că acest popas ii este popasul conştiinţei împăcate al bucuriei şi recunoştinţei Bisericii şi societăţii româneşti. Da, privind înapoi la frumoasa cunună a realizărilor cari ii umple viaţa, trebue să se socotească între puţinii fericiţi ai epocii noastre, trebue să se bucure, cu bucuria care nu poate fi întunecată de gândul că se începe povârnişul, trebue să mulţumească lui Dumnezeu că până acum nu i-a lipsit ajutorul Lui.

Copilul ţăranului român din Arpătac şi-a făurit un ideal de viaţă, căruia i-a urmat cu osârdie, indiferent de treptele ierarhice prin cari a trecut în viaţă. Din casa părintească în fragedă tinereţe a simţit vocaţia pentru slujba lui Hristos. Nici nu se putea altfel. Aluatul din care-i este plămădit sufletul este de cea mai bună calitate. Este aluatul smereniei, bunătăţii şi dragostei faţă de tot ceeace este frumos şi măreţ. A urmat acestei vocaţii conştient de povara ce trebue s'o ducă pe umeri, adunându-şi în anii de studiu cu râvnă şi plăcere armele, cu cari să poată duce lupta pentru Hristos şi Biserica lui. Paralel şi-a modelat structura sufletească în formaţie după chipul idealului creştin. Râvna în a deveni folositor, voinţa de a răzbi, au făcut să prisosească şi harul ceresc. Incă de pe băncile liceului din Braşov fiul de ţăran începe să se afirme cu suflet mare, bun vorbitor, scriitor în devenire. Ca student la Teologia din Sibiu şi la Facultatea de litere din Bucureşti în scrisul său limpede atacă importante probleme ale vieţii religioase şi culturale, cu tinerească iscusinţă. La 25 de ani perfect înarmat pentru viaţă intră în arena publică un temut ostaş al Bisericii strămoşeşti. In câţiva ani numai prin conferinţele şi scrisul său se face cunoscut şi apreciat pe toate meleagurile locuite de Români, în cercurile bisericeşti şi literare. Deopotrivă Biserica şi literele româneşti ii dispută apartinenţa. Lămurit şi harnic la scris, apăsat şi înţelept la vorbă, totdeauna gata să înfrunte pe duşmanii Bisericii strămoşeşti şi ai neamului, urmând idealului copilăriei. Şi au trecut de atunci 20 de ani, acelaş rămânând, neschimbat slujind pe Hristos. Urcuşurile în treptele ierarhice, o firească şi binemeritată răsplată a eforturilor zilnice, nici nu l-au mândrit, nici nu l-au lenevit. N'a fost târâm al vieţii noastre sociale şi naţionale pe care să nu se fi afirmat, să nu fi lăsat urme valoroase. N'a fost însărcinare, ori cât de grea, pe care să n'o primească şi nu o ducă la bun rezultat. A lăsat o dâră de lumină în Sibiu, ca profesor de teologie, ca Rector al Academiei Andreiene, ca profesor la şcoala militară, ca redactor şi animator al Revistei Teologice, ca preşedinte al Reuniunii meseriaşilor români, ca preşedinte al asociaţiei corale „Gh. Dima“, ca v. preşedinte al Reuniunii femeilor ortodoxe române. A fost îndrumător al preoţimei din Ardeal. Apogeul dăruirii de sine l-a ajuns însă pe scaunul vlădicesc din Kolozsvár-Cluj. In 7 ani numai a devenit mai cunoscut şi iubit decât altul într'o viaţă de om.

Da, Prea Sf. Sa trebue să se bucure la acest popas, căci puţini oameni au fost învredniciţi de Dumnezeu şi i-au slujit puterile, să urce asemenea culmi ale meritului.

Biserica şi societatea românească urmând legii fireşti încă şi-a spus cuvântul definitiv, desăvârşind bucuria. A fost un cuvânt spontan şi general de înaltă preţuire, de distincţie, de caldă iubire, cuvenit unui conducător de destine. A răsunat profund şi emoţionant în ziua de 6 Dec. (Sf. Nicolae) din gura celor mai reprezentative personalităţi ale românismului din Ardealul de Nord.

Cu prilejul acestei prăznuiri revista noastră, care s'a născut acum 10 ani din gândul bun al P. Sf. Sale şi care a trăit prin directa grije de fiecare zi a părintelui ei roagă pe Dumnezeu să dăruiască Inaltului ierarh zile îndelungate, putere de muncă, pentru a putea sta până la adânci bătrâneţe în slujba devotată a neamului şi a Bisericii lui dreptmăritoare.

REDACŢIA

Un conducător spiritual al Românilor din Ardealul de Nord

de EMIL HAȚIEGANU

Fiecare om are o formațiune internă, care îi dirijează toate manifestațiunile și îi modelează întreaga lui viață în mediul și 'n împrejurările, în care activează. Din acest ansamblă de manifestațiuni, din această viață trăită și văzută se compune sinteza unei vieți, din care putem apoi vedea clar acea însușire caracteristică – fundamentală, care stăpânește omul, din care se formează caracterul și care se poate verifica în fiecare fapt ce-l săvârșește, în fiecare vorbă ce o rostește.

Viața sufletească a unui gânditor, a unui om care trăiește viața intens – se poate observa din adânca preocupare – meditare și frământări – asupra problemelor ce-l interesează și a căror dezlegare îl agită.

Toată strădania lui tinde să treacă peste frontierele vieții si să pătrundă tot mai adânc în imperiul necunoscutului pentru a scoate la suprafață idei noi.

Cine iubește adevărul și-l scrutează simte o nespusă bucurie și mulțumire sufletească – dacă poate să arate și altora drumul care duce la adevăr.

Și acum să vedem care sunt acele semne, acele manifestațiuni, din care putem prinde și înțelege formațiunea spirituală a personalității care ne interesează? Care sunt semnele – care ne furnizează materialul cunoașterii omului – suflet?

Semnele fizionomice, privirea, comportarea și culoarea vocii, felul de a vorbi, ritmul corpului, jocul, expresiunea feței – toate aceste se prezintă ca manifestațiuni ale structurii sufletești. Dar mai importante sunt acțiunile săvârșite voit – în vederea ajungerii unui scop.

Iar cărțile, scrierile sunt documentele umane cele mai adecvate pentru a cunoaște sufletul și caracterul aceluia, care a pus pe hârtie gândurile cari l-au mistuit pentru a-și descărca astfel sufletul de multele lui frământări.

*

Duminecă la 28 Nov. 1943 P. S. S. D. D. Episcop Nicolae Colan a împlinit 50 ani, cu care prilej a fost sărbătorit de toată suflarea românească din Ardealul de Nord.

„Și pe voi, pe toți...“

A fost sărbătorit ca ierarh, care s'a coborit cu crucea în mână în mijlocul credincioşilor săi pe care îi păstoreşte cu atâta vrednicie; dela altar le-a propovăduit adevărul etern şi i-a întărit în credinţa lui Hristos, continuând astfel calea urmată da vrednicii noştri vlădici, grijind să nu se irosească ce strămoşii au păstrat cu sfinţenie în fundul sufletelor lor creştineşti.

A fost sărbătorit P. S. Sa cu acest prilej şi ca omul scrisului, care ne-a înălţat, încălzit şi mângăiat sufletul prin strădaniile sale închinate slovei româneşti.

Ca slujitor al altarului – ne-a pus la îndemână Sf. Scriptură într'o limbă dulce ca „fagurul de miere" şi alte multe cărţi pline de învătură creştină şi folositoare mântuirii sufletului.

Ca conducător în fruntea norodului – cu vorbă blândă şi înţeleleaptă, cu priviri calde şi cu o voce ce te apropie din clipa ce-o auzi prin scris şi grai viu – călăuzeşte poporul pe calea cea adevărată a sufletului.

Toate semnele lăuntrice şi vizibile externe ale unui suflet de nobil gânditor se întreţes norocos şi armonios în personalitatea distinsă a Vlădicului Nicolae.

Demn, dar în aceeaşi vreme blând, de-o modestie rară şi nobilă, cu inimă plină de milostenie şi iertare, caracteristica marilor suflete, P. S. Sa este totdeauna gata să ajute sau să dea cel mai bun sfat tuturor acelor cari i se adresează şi-l cer. O sinceritate naturală se revarsă asupra întregei sale fiinţe, care involuntar te atrage. Totdeauna prezent la datoria fără a alege slujba ce trebuie îndeplinită.

Este vlădică, dar în aceeaş timp îl vedem şi la catedră propunând viitorilor preoţi învăţătura dumnezeiască a lui Isus Hristos.

Aşa sunt vremile – şi vlădica nu este omul, care să se dea la o parte.

Iubitor a tot ce este slovă românească, masa de lucru a P. S. Sale e încărcată de cărţi pe cari le consultă şi studiază cu o diliginţă fără seamăn.

Nimic nu-i scapă din scrisul românesc, mai cu seamă din Ardealul de Nord.

Laudă, îndrumează şi încurajează ce este bun şi în cuvinte judicioase face o critică dreaptă scrisului care se abate de linia noastră tradiţională.

Cu dragoste de cauză si cu o pasiune ce-l onorează îngrijeşte revista: „Viaţa Ilustrată"*) al cărei prim censor este P. S. Sa. Tot ce se scrie în această minunată revistă, care n'ar trebui să lipsească din casa niciunui intelectual român, este văzut, cetit şi controlat de P. S. Sa.

„Cărţile vieţii", această colecţie de cărţi bune creştineşti asemenea apare sub îngrijirea P. S. Sale.

Oricând îl veţi găsi la masa de lucru ocupat cu cetitul sau scrisul, cea mai satisfăcătoare plăcere a P. S. Sale.

Dragostea de slova românească îl ţintueşte atât de mult de masa de lucru, încât înafară de sf. biserică e foarte rar vizibil.

Cărturar de rasă e; „o minte ageră în stare să pătrundă, fără greutate şi fără zăbavnică cercetare, în miezul lucrurilor şi situaţiilor pentru a-şi croi drum bun printre ele"; tot ce face, face cu pasiunea celui ce iubeşte. De aceea propovăduind cucereşte pe ascultători şi nu-i lasă să şovăe în credinţa că Dumnezeu toate le vede şi toate le judecă cu măsură dreaptă. Sfătuitor sufletesc şi binevoitor întru toate, propovăduitor al dragostei şi bunei înţelegeri, Episcopul Nicolae este cu adevărat „omul cel nou", un conducător spiritual al Românilor din Ardealul de Nord.

*) Afară de numărul acesta. Nota Red.

Slujbă sfântă în munţi

Episcopul Nicolae în scaunul vlădicesc

de Dr. VASILE SAVA

Pentru a răspunde îndatoririi de ordin lumesc Mitropolitul Șaguna a creiat, prin Statutul său, organe anume pentru administrarea fondurilor și fundațiunilor bisericești, dar toate aceste organe lucrează sub directa conducere a episcopului local. Și cum orice organizație rămâne infructuoasă dacă conducătorii nu se interesează de progresul ei, așa și în eparhiile unde episcopii nu îi dau viață ei înșiși, roadele rămân foarte modeste. Statutul nostru bisericesc este bun, dar numai pentru oameni cari i-au pătruns spiritul și activează fără încetare. Altfel rămâne o haină de paradă întreaga organizație.

Arhiereii noștri au școala fericitului Mitropolit Șaguna și pentru aceasta activitatea economică a organizațiilor bisericești de aici arată progrese îmbucurătoare.

La noi, în Kolozsvár-Cluj, regretatul episcop Nicolae Ivan a înțeles că o instituție nouă, cum era nou înființata episcopie a Kolozsvár-Clujului, are nevoie întâi de casă și masă unde să se adăpostească, și de aceea și-a dat toată silința să câștige reședință episcopală, a zidit o catedrală frumoasă și monumentală și a cumpărat și alte imobile ca să asigure existența diferitelor fonduri. Pentru aceasta eparhia și credincioșii i-au arătat toată recunoștința lor.

La moartea sa mulți spuneau că bazele materiale fiind așezate de decedatul episcop, viitorul arhiereu trebuie să aibă aptitudini spirituale și culturale.

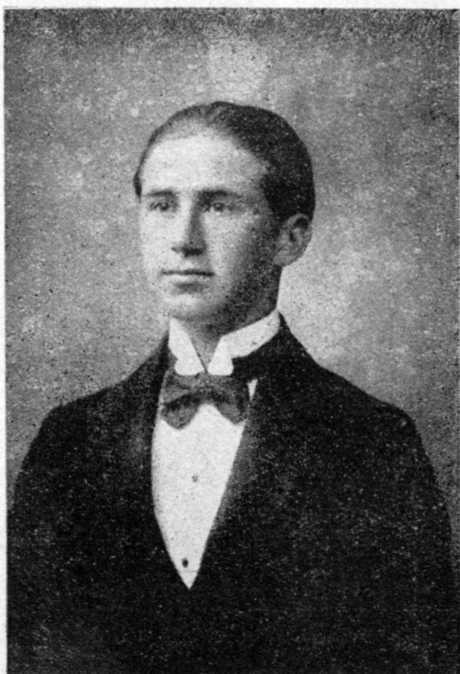
Dumnezeu a voit ca eparhia Kolozsvár-Clujului să găsească în persoana P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan un continuator al operei de întemeiere gospodărească a eparhiei și totodată și un învățător cu cuvântul și scrisul, după porunca divină a Mântuitorului.

Indată după introducerea sa la Kolozsvár-Cluj, ia măsuri pentru zidirea unei noi Academii teologice, pe care regretatul Nicolae Ivan nu ajunsese să o zidească. Câștigase și dânsul un loc pentru zidire în strada Honvéd 37, dar din lipsă de fonduri zidirea nu s'a ridicat.

Teologia nu mai putea însă rămâne în casa din Strada Szamos 14, și atunci după planul indicat de Prea Sfințitul Episcop Nicolae Colan, s'a ridicat Academia de azi cu 2 etaje, din curtea pieții Hitler 18. Așa s'a ajuns la un edificiu corespunzător pentru Academia teologică, prin sârguința P. S. Sale.

Biserica nu are nevoie însă numai de preoți pe cari îi crește Academia teologică, ci are mare lipsă și de cântăreți bisericești cari să secundeze cu toată demnitatea și priceperea pe preoți la serviciile divine și să-i ajute și în activitatea lor pastorală din parohie. Se impunea deci întemeierea unei școale de cântăreți bisericești sistemizate ca să ne dea pe viitorii cântăreți, lucru care până aici lipsea la Episcopia noastră.

In trecut cântarea bisericească a fost susținută de către învățătorii confesionali, bine instruiți la Pedagogiile confesionale și în ale cântării bisericești. După statificarea Pedagogiilor, cântarea bisericească a dispărut din programul școa-

P. S. S. Episcopul Nicolae la bacalaureat (1914)

lelor normale. Invăţătorii noi, de stat, nu ştiu nici un glas, nu cântă la strană şi biata cântare bisericească din nou exclusiv în gura unor cântăreţi de ocazie. Aşa nu putea merge. Deci tot P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan ii revine meritul de a fi înfiinţat în 1937 o şcoală de cântăreţi bisericeşti la Apanagyfalu-Nuşeni, pe o moşie ce o are episcopia în această comună.

S'a întemeiat şcoala la Apanagyfalu-Nuşeni, pentrucă aici se puteau creia cu mai multă înlesnire condiţiunile materiale de trai de pe moşie, ca: încălzit, cvartir şi întreţinere şi se ţineau şi elevii în mediu sătesc, apărându-i de influinţa nefastă a oraşelor.

Şcoala lucra cu 2 profesori deocamdată în proporţii restrânse şi a dat, până azi, vreo treizeci de cântăreţi bine pregătiţi şi la cântare şi la cunoştinţele teoretice şi practice bisericeşti.

Azi instrucţia în această şcoală este suspendată în urma împrejuririlor de război. Se va deschide îndată ce condiţiile anormale vor înceta şi viaţa va reintra din nou în făgaşul său din timp de pace.

Legăm de rezultatele acestei scoale foarte mari nădejdi. Elevii ei se recrutează din cei mai buni băieţi dela sate. Pe moşie primeau şi instrucţie agricolă, având moşia toate ramurile de agricultură: viticultură, oierit, stupărie, horticultură etc.

Biserica catedrală încă n'a rămas complect terminată după fericitul episcop Nicolae Ivan. Episcopul nostru, P. S. Sa Nicolae Colan a câştigat şi fondurile necesare pentru introducerea caloriferului, carele a costat peste 2.000.000 Lei şi s'a ocupat cu adunarea fondurilor pentru pictarea complectă a biserici catedrale.

In Szovátafürdö-Sovata-băi s'a cumpărat o casă de raport cu 20 camere pentru fondul Gheorghe Sion, iar în Oláhszentgyörgyfürdö-Sangeorz-băi s'a zidit o biserică nouă tot cu concursul material al Episcopiei.

S'au zidit şi renovat în cei şapte ani dela urcarea P. S. Sale în scaunul episcopal până azi câteva zeci de biserici şi o seamă de case parohiale, tot sub oblăduirea sa.

Iată deci, că pe lângă făclia spirituală şi culturală pe care o poartă arhiereul nostru din încredinţarea celui de sus, pe toate meleagurile eparhiei sale, P. S. Sa are toată grija să nu sufere nici partea gospodărească a Eparhiei, să crească să înflorească cu toate mijloacele de cari poate dispune.

Dacă pentru individ stă principiul latin „mens sana in corpore sano", stă acest adevăr şi pentru colectivităţi şi instituţii. O instituţie culturală şi religioasă îşi va putea îndeplini mai bine menirea dacă şi orânduirea ei materială este bine organizată.

Aceasta este corpul ei, în care trebuie să se sălăşluiască spiritul. Un spirit bine înzestrat aduce

P. S. S. Episcopul Nicolae ca profesor la Academia teologică din Sibiu (1923)

roade îmbelșugate, dacă are cine și unde să-și țină aprinsă scânteia dela Dumnezeu. Un spirit așezat între împrejurări materiale maștere nu poate lucra, tânjește și se stinge cu vremea.

Adevărat că materia în Biserică nu poate fi scop, dar rămâne mijloc. Pe pământ și Biserica are viață pământească, cea vecinică este doar continuarea și răsfrângerea vieții pământești. După cum ne vor fi faptele de aici, așa va fi și răsplata noastră din viața vecinică.

*

P. S. Sa Episcopul nostru Nicolae Colan a împlinit la 28 Nov. cincizeci de ani de viață. Cincizeci de ani: lungă vreme o jumătate de veac. Toată suflarea l-a sărbătorit cu acest prilej până departe la marginile Eparhiei.

Acum 50 de ani a văzut lumina zilei în Árapatak-Arpătac în casă de țărani. Drumul e lung de atunci și până azi, nu numai pentru mulțimea anilor, dar a fost lung și greu pentru mulțimea greutăților cu cari a trebuit să se lupte un fiu al poporului, pentru a ajunge dela opincă până la vlădică, cea mai înaltă dreaptă pe care o cunoaște și admiră poporul în graiul său. A întâmpinat desigur și lipsuri. Părinții săi au avut mult suflet, dar prea puțină putere materială. Alți țărani cu mai multă stare nu se încumetau să se angajeze la cheltuieli de 20 de ani pentru fiii lor. Iată pentru ce recunoștință și aducere aminte datorăm în ziua de azi și fericiților părinți ai iubitului nostru arhiereu, cari n'au avut cel puțin mângăierea să-și vadă fiul în scaunul vlădicesc, în care l-a așezat Domnul. Truda și lupta i-a obosit în această lume. Au lăsat în loc bune vlăstare, în rândul intâiu pe Nicolae Preafericitul vlădică al nostru al tuturor celor din Ardealul de Nord.

P. S. Nicolae nu și-a uitat nici obârșia nici datoria față de poporul de unde a ieșit. Când vine vorba de copilăria cea plină de trudă, își ridică mâinile și își arată palmele cu evlavie par'că zicând: „Cu palmele m'a crescut tatăl meu, căci n'a avut stare mare: mai puține iugăre decât copii".

Se poate o notă mai nobilă din partea unui episcop, decât să-și ridice totdeauna și privească palmele, de câte ori își aduce aminte de părinți. Și în atari cazuri i se umezesc ochii.

Poate pentru această trăsătură a voit Domnul, ca palmele sale să binecuvinte atâția preoți la hirotonie și atâta popor care îi soarbe cuvintele la diferitele ocazii.

Il simte și poporul că e dintre ai săi. Pentru aceasta îl înconjoară cu multă dragoste și devotament.

Rugăm pe bunul Dumnezeu să-i deie multă sănătate și zile îndelungate, să-i țină trează dragostea pentru poporul credincios, și să-i sporească roadele îmbelșugatei sale munci.

Casa în care s'a născut P. S. S. Episcopul Nicolae

VLĂDICA NICOLAE COLAN LA ŞCOALĂ

de Dr. I. PASCA

Orele de Marţi şi Joi dimineaţa, dela 8 la 10, sunt aşteptate cu plăcere de toţi profesorii dela Academia Teologică. Nu pentrucă zilele a- cestea ar avea ceva însemnătate, sau pentrucă eventual cursurile ar fi mai uşoare. Nici nu orele în sine sunt preţuite, ci pauza, vremea liberă dintre ele.

Vlădica Nicolae Colan atunci stă în mijlo- cul colegilor un sfert de ceas înainte de prima oră, tot atâta după ora primă şi de multe ori se reîntoarce şi după ora a doua. Dacă spun că stă Vlădica Colan între profesori, am spus tot. Poate prea mult, căci vorba aceasta e puţin prea gravă. Mai corect e să zic, stă profesorul şi omul Nico- lae Colan.

In sala mică a rectoratului stăpâneşte atunci o atmosferă neintâlnită în altă şcoală. La teologia noastră, de când există ea, în urma faptului că toţi profesorii au aproape aceiaşi vârstă, pururea a domnit o atmosferă de senină şi veselă colegiali- tate. Cu toate că sala profesorilor e alături, lumea dăscălească se adună în sala rectoratului şi aici îşi schimbă părerile, tălmăceşte evenimentele, se desfată cu unele glume.

De trei ani, de când Vlădica Nicolae Colan propune cursurile din teologie biblică nimic nu s'a schimbat. A intrat şi el în şirul colegilor, cu bunătate şi omenie neasemuită. Profesorii nu se simt întru nimic stingheriţi. Nu există un fel de ţinută sărbătorească, care să dispară numai dupăce Vlădica intră la ore şi profesori mai rămân între ei câteva clipe. Ci există o comunitate sinceră, la care ia parte Vlădica aşa ca şi oricare pro- fesor.

Adeseori m'am întrebat care este pricina, ori – după vorba doctorului Telia – „dar oare pentru ce?" In primul loc explicaţia o prezintă fap- tul ce-l caracterizează pe Vlădica nostru: Nimeni nu l-a auzit vorbind de rău pe vreunul dintre su- puşii săi, nici în public nici în conversaţiile sale particulare, din cari, oricum, ar fi străbătut şi în vileag ştirea. Astfel omul are încredere. Sufletul se deschide, fără teamă că mâine ori poimâine va fi spălat cu săpun şi oţet.

Nu l-am văzut niciodată pornit ori pătimaş în discuţie. Chiar când unii dintre colegi tunau şi fulgereau împotriva vreunui lucru, ori criticau cu aceeaşi vehemenţă anumiţi oameni, Vlădica Colan cu un zâmbet ori cu vorbă blândă ori de duh îl îmblânzea pe cel revoltat.

Are atâta demnitate omenească şi româ- nească, dar fără s'o scoată pas de pas la vedere, încât desvoltă în jurul său stimă şi respect fără să te ţină la distanţă „protocolară".

Suferinţele noastre sunt şi ale Vlădicului nostru. Nădejdile şi bucuriile la fel. In afară de demnitatea arhierească – „e cap sfinţit" – nimic nu-l deosebeşte de colegi.

In felul de a vorbi şi a discuta se dove- deşte bun la suflet, deschis, vorbeşte fără incon- juruiri întortochiate. E de o rară omenie şi bună- tate, poţi vorbi cu el deschis şi lămurit despre toate lucrurile cari vin în discuţie.

In toamna aceasta a fost răcit câteva săp- tămâni şi n'a putut să vină la şcoală. E pentru prima oară că a „absentat".

Acum s'a făcut bine, vine cu drag la noi şi-l aşteaptă toţi profesorii cu suflet deschis, aşa precum se cuvine să fie primit Vlădica Nicolae.[1])

---

[1]) După reluarea cursului de către P. S. Sa, Rec- torul, în glumă sau din respect pentru dispoziţiile regu- lamentare, era cât pe-aci să ceară Prea Sfinţitului să-şi motiveze absenţele cu certificat medical. — Nota Red.

P. S. Sa EPISCOPUL NICOLAE COLAN

IERARHUL TEOLOG ȘI CĂRTURAR

de Pr. FL. MUREȘANU

Sunt oameni și momente în viața lor în fața cărora se cuvine să ne oprim. Dintre acestea face parte și ziua de 28 Noemvrie 1943, când P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan a împlinit o jumătate de veac, închinat tot lui Hristos, Bisericii sale și Neamului nostru românesc.

Cu prilejul comemorării acestei zile s'au rostit multe elogii.

S'a subliniat inepuizabila vitalitate a țărănimei noastre din sânul căreia s'au ridicat cele mai de seamă personalități și căpetenii. P. S. Sa Episcopul Nicolae Colan este fiul fericiților părinți, Nicolae și Ana, țărani din Árapatak-Arpătac.

De acolo din satul, până acum anonim, s'a ridicat, la început, ca o licărire de lumină. Vânturile vremilor și izbeliștile anilor au făcut-o vâlvătaie — și acum luminează ca o trâmbă de foc calea obștei românești de aici în trecerea ei prin Marea Roșie — spre Canaan.

Sfântul untdelemn care hrănește, fără secătuire, această ardere de tot este tescuit strop cu strop din vrerea unor nesfârșite generații de țărani. De aceea „țăranii" cunosc glasul chemării lui și El îi cunoaște pe ei și îi călăuzește spre pășunea izbăvirii.

Pentru ei a vegheat și veghează până adânc în noapte aplecat peste înțelepciunea cărților bătrâne ca prin ea să-i înțelepțească, să-i lumineze, să-i mângâie, să-i întărească și nădejde să aibă și mai multă să aibă — căci pentru aceasta a rămas cu ei ca nici unul să nu piară — afară de fiii pierzării.

S'a mai subliniat apoi traiectoria ascensiunii până la treapta arhieriei pe care stă astăzi cu elogioase cuvinte pentru fiecare măgulitoare slujbă pe care a îndeplinit-o.

Dintre acestea s'a impus deosebi prin slujba de *învățător*, începută la liceul „Gheorghe Lazăr" din București, apoi la Școala militară din Sibiu, dar mai ales la Academia „Andreiană". Pe această cale a avut prilejul să desvălue toată taina cărții de suflet ziditoare — sau ucigașe. A gustat din vraja cărții ca puțini alții. A cunoscut puterea ei de a te naște din nou — de aceea se pare că cea

P. S. S. Episcopul Nicolae ca rector al Academiei teologice din Sibiu (1929)

mai stăruitoare strădanie i-a fost să cuminece și pe alții — și pe cât mai mulți cu putință — din potirul cel mistic al slovei.

Ceeace a săvârșit P. S. Sa pe tărâmul scrisului românesc, să spunem prin cuvinte, oricât de elogioase ar fi, n'am putea spune mare lucru. Faptele copleșesc cuvintele. Dar dacă ne-am sili să ridicăm cuvintele până la înălțimea faptelor am putea fi bănuiți de adulație. De aceea dăm cuvântul faptelor. Ele au graiul lor propriu. Își pledează singure cauza lor. Și mai socotim că elogiul cel mai sincer ce se poate aduce cuiva este arătarea faptelor lui. Faptele tale te osândesc fără putință la recurs sau te cinstesc făra să ţise poată răpi cuviincioasa cinste.

Iată prin urmare graiul faptelor P. S. Sale pe tărâmul scrisului românesc teologic și literar.

Cu prilejul așezării P. S. Sale în scaunul vlădicesc dela Kolozsvár-Cluj în 1936 *Revista Teologică* din acel an, Nr. 11—12 pe Noemvrie—Decemvrie, a publicat o schiță bibliografică a P. S. Sale, schiță de altfel incompletă.

Conform acelei schițe scrisul P. S. Sale atinsese atunci cifra de 359 studii, articole, recensii etc. Destăinuin aci că acum avem gata pentru tipar o nouă bio-bibliografie completă a P. S. Sale datorită d-lui Ieremia Albuțiu, student în teologie și secretarul seminarului de teologie practică. După această prețioasă lucrare contribuția P. S. Sale la scrisul teologic și la publicistica literară și culturală se înfățișează în chipul următor:

I. CĂRȚI

1. Sfântul Pavel cătră Filimon. Creștinismul și sclăvia. Sibiu 1925. Tiparul Tipografiei Arhidiecezane. Pag. 34.

2. Hristos și viața omenească de F. W. Foerster. Traducere. Sibiu. Tiparul Tipografiei Săteanului 1925. Partea I. 260 pag.

3. Hristos și viața omenească de F. W. Foerster. Traducere. Sibiu. Tiparul Tipografiei Săteanului 1926. Partea II. 292 pag.

4. La luptă dreaptă. Un capitol de strategie misionară. Sibiu 1926. Edit. „Revistei Teologice": 43 pag.

5. Biblia și intelectualii. Sibiu. Tip. Arhidiecezană, 1929 în 8° 78 p. Colecția „Problemele vremii" Nr. 1.

6. Cartea Sf. Apostol Pavel către Efeseni. Anuarul Academiei Teologice „Andreiane" Ortodoxe Române. Sibiu, 1928—1929. pag. 40—72.

7. Medalioane. Kolozsvár-Cluj, 1940 „Cărțile Vieții" Tipografia Eparh. ort. rom. 119 pag.

8. Omul cel nou de Emil Fiedler. In românește de Părintele Nicolae. „Cărțile Vieții". Edit. Episc. ort. rom. Kolozsvár-Cluj, 1941. 149 pag.

9. Sfântul Pavel. Din problemele vieții creștine. In românește de Părintele Nicolae. Traducere după Eugène de Fay. Kolozsvár-Cluj, 1942. Incă netipărită ci numai multiplicată în trei exemplare dintre care unul se află în Biblioteca Academiei noastre teologice.

10. Noul Testament. Traducere nouă. Edit. Episc. ort. rom. Kolozsvár-Cluj, 1942 pag. 410.

II. PERIODICE

11. Anuarul Academiei Teologice „Andreiane" ortodoxe române din Sibiu. Publicat de Nicolae Colan, Rector. Sibiu 1928-29, — 1935-36. An. V—XII, 8 vol.

P. S.S. Episcopul Nicolae ca rector cu un grup de studenți în misiune culturală (1930)

12. Problemele vremii. Publicație periodică îngrijită de Prof. Nicolae Colan. Sibiu. Ed. „Revista Teologică", 1929—1934. Nr. 1—4.

13. Revista Teologică. Organ pentru ş iința şi viața bisericească. Apare lunar sub patronajul I. P. S. Mitropolit Nicolae Bălan. Director Prof. Nicolae Colan. Sibiu, 1924—1936, an. XIV—XXVI 13 vol.

14. Viața Ilustrată. Revistă de familie. Apare lunar. Director: Nicolae Colan. Sibiu, 1934—1936 an I—II. (Dela instalarea directorului în scaunul de episcop al Kolozsvár-Clujului îşi continuă apariția în acest oraş).

15. *„Cărțile Vieții"*.

Prin anii 1932—1933 s'a produs un reviriment religios printre intelectualii noştri, o leacă înstrăinați de viața bisericească sau pe cale de înstrăinare. Semnalul a fost dat de întemeierea FOR-ului. P. S. Sa ajuns în 1936 urmaş al marelui Ierarh *Nicolae Ivan*, a înțeles să desăvârşească ataşamentul intelectualilor la biserica strămoşească şi să-i inițieze în problemele de adâncă trăire evanghelică. Calea cea mai indicată era cartea. Spre acest scop întemeiază în 1937, Iunie 29, la un an dela instalarea Sa, biblioteca pentru intelectuali *„Cărțile Vieții"* în care au apărut până la sfârşitul anului 1943 şasesprezece (16) volume, dintre care două aparțin P. S. Sale.

16. *„Veniți de luați lumină"*.

După arbitrajul dela Viena, din 30 August 1940, Românii din Transilvania de Nord au ajuns, din punct de vedere cultural, în fața unei situații excepționale. Circulația cărții româneşti pentru popor s'a întrerupt brusc. Trebuința pe care aceasta o creiase şi o satisfăcea a continuat să vieze. Ea trebuia împlinită, măcar în parte. Cel dintâi care a înțeles acest lucru a fost P. S. Sa. Din grija acestei împliniri a izvorît biblioteca pentru popor *„Veniți de luați lumină"*. Din 1941 până în Decemvrie 1943 au apărut în această colecție 11 numere.

La aceste lucrări personale şi îngrijite de P. S. Sa se mai adaugă 179 articole, multe cuvântări şi pastorale, 289 recensii, 34 necroloage şi 325 cronici şi însemnări.

Totalizând această risipă a scrisului P. S. Sale obținem la catalogarea lui cifra de peste 900.

Dar să mergem cu bilanțul acesta mai departe.

Lucrările în volum ale P. S. Sale dau la olaltă 1852 pagini.

Cele 890 de articole, cuvântări, pastorale, recensii, necroloage şi cronici, socotind numai câte două pagini de fiecare obținem 1780 de pagini.

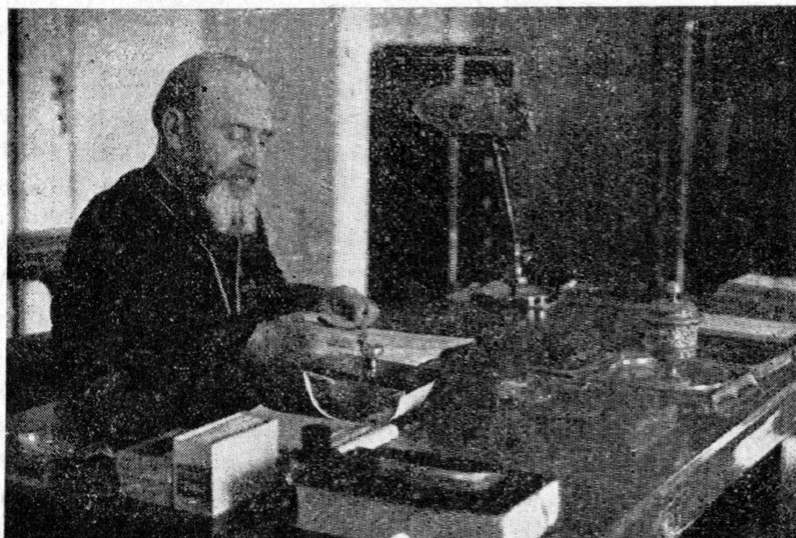
Prin urmare scrisul personal al P. S. Sale dă 3632 pagini (=18 vol. de câte 200 pagini fiecare).

Periodicele şi colecțiile îngrijite de P. S. Sa dau 19.398 pagini.

Deci totalul paginilor este de 23.030 ceeace echivalează cu 115 volume, fiecare de câte 200 pagini.

Alt elogiu nu adaugăm. Acesta exprimat în termeni matematici, poate apărea cam rece, dar e înafară de orice umbră de adulație, e masiv şi apasă greu în cumpăna unei jumătăți de veac.

Prin lucrările substanțiale din domeniul teologiei biblice încununate cu Noul Testament se încadrează în şirul luminaților teologi. Iar prin bogăția celuilalt scris rămâne consacrat ca un ierarh cărturar; de aceea Academia Românăşi l-a revendicat printre membri săi activi.

P. S. S. Episcopul Nicolae la masa de lucru (1942)

Episcopul Nicolae Colan și credincioșii săi

de V. VLAD

Am scris până acum despre fluturi și flori și mi-a fost ușor; am scris despre Țara Soarelui Răsare și despre Lumea Nouă, din Apusul de peste ape și nu mi-a fost greu deloc, căci de fiecare dată m'am putut ridica, deasupra celor înfățișate, printr'o perspectivă morală în timp sau în spațiu. Acum însă am prins condeiul să scriu despre unul care poate zice: „Voi sunteți întru mine și eu întru voi". Cum să mă înalț, ca să-l pot judeca de sus, când măreția și iubirea lui pe toți ne subjugă? Cum să mă îndepărtez, ca să-l privesc mai bine, când dragostea lui pe toți ne îmbrățișează? Ce altă perspectivă pot avea, decât aceea a inimii? Și chiar și asta, Doamne, cât e de grea! Unde e ucenicul, care ar scrie despre îndrumătorul său atât de respectat, fără ca penița să nu i se poticnească? Unde e fiul, care să poată scrie despre părintele său iubit, fără ca dreapta să nu-i tremure? Căci iată, am prins să arăt oglindirea părintelui și îndrumătorului nostru în inimile miilor de credincioși.

Nu e ușor să înfățișezi prin graiu nici luminile propriei tale inimi, dar acele din inimile altora! Voiu încerca deci o cale mai ocolită.

Mi se pare că a trecut mult, din ziua când a venit Vlădica la școala noastră, chemat fiind de dragostea pentru copii și de grija ce le-o poartă. Ne putând primi la sine miile de copii din oraș, a colindat P. S. S. dela școală la școală, dela liceu la liceu și a venit și între elevii noștri. Nu s'au înșirat din ziua aceea prea mulți ani pe firul vremii, dar liniștea din lume s'a tulburat și pe albia anilor au curs schimbările în așa șuvoiu învolburat, încât mi se pare că-s sute de ani de atunci. Dar îmi aduc aminte de sala cea mare a școlii plină de copii și de cântecele cu care au întâmpinat ei pe P. S. S., de cum a trecut pragul școlii și cum și-au ațintit apoi cu toții privirea în ochii adânci răscolitori ai bunului părinte și cum li s'a luminat tuturor fața de zâmbetul său, cum i-au sorbit apoi cuvântul mângâietor, pe care-l ascultau cu atâta încordare de par'că au rămas fără răsuflet și cum s'au bucurat la sfârșit cu toții de cărticica adusă 'n dar fiecăruia de oaspele cel bun. Așa l-am cunoscut pe Vlădica nostru: colindător printre copii, cărora le împarte zâmbetul și darul cuvântului ales, lăsându-i fiecăruia un semn de dragoste și o treaptă de înălțare spre Domnul. Copiii i-au dat și ei buchetele lor de flori și mai ales luminile bucuriei și iubirii din privirile lor.

De atunci vremurile s'au tălăzuit în crivățul războiului, la oraș sunt mai puțini copiii care-l primesc cu flori, dar duioșia lor e crescută. Crescută e și dragostea păstorului nostru pentru ei, socotind după purtarea sa de grijă necontenită, după darurile tot mai dese și mai mari ce le face nu numai copiilor mici, ci întregului tineret școlar. Nu-i școlar lipsit, care cerându-i ajutorul să nu-l primească, nu-i tânăr ajuns la răscruce de greutăți, care cerându-i sfatul să nu-l aibă.

La sat, câți copii nu poartă 'n sân cărticica de rugăciuni primită „de la Vlădica", comoară pe care o îngrijesc cu atâta scumpătate, încât tovarășii de joc nu se pot atinge de ea: „A mea-i cărticica, Vlădica mi-a dat-o, să n'o atingi!"

Cărticica dăruită din căldura inimii de părinte e păstrată de copii în căldura sânului; cuvintele rostite lor din căldura dragostei, le aprinde dragostea, pe care, miile de copii, i-o întorc de mii de ori mărită. Se vede dragostea lor din alergarea, din graba de a-i veni în preajmă, din pașii

șovăelnici la început, îndrăzneți mai apoi, când se apropie să-i sărute dreapta și să-i primească binecuvântarea; se vede din treaza lor aducere aminte, care nu lasă nici când ziua numelui P. S. S. fără să-i dăruiască florile recunoștinței și dragostei lor. Dar și în emoția ce se simte în vorba bunului părinte, când amintește de fiii lui cei mai mici, în duioșia crescută a glasului său când vorbește de ei, e un puternic ecou al iubirii copiilor pentru părintele lor.

Cel ce iubește cu atâta ardoare copiii și copiii îl iubesc întru atâta pe el, nu poate fi decât dăruit de Domnul cu aleasă și bogată fire.

*

Imi mai aduc aminte de o stâncă ce s'a rostogolit și a astupat drumul de altfel atât de hârtopit al școlii noastre. Cineva ne-a dat sfatul: să mergem la Vlădicu, că ne va ajuta. Știu că eu m'am îndoit: Nu-și are Vlădica grijile sale, să se mai înjuge și la cele străine de Biserică? M'am convins apoi că nimic din cele ce atinge binele obștesc nu e străin de grija P. S. S. și că alții știau mai de mult, căci mulți alergau la P. S. S. după ajutor.

Toți au găsit ușa vlădicească deschisă, toți au primit sfatul cerut, toți au găsit sprijinul căutat.

Și azi, în vremuri grele de războiu și de încordare, Doamne, mare ar fi nedumerirea și rătăcirea noastră uneori, dacă lumina răspândită de P. S. S. ne-ar lipsi.

*

Mai adesea îl vedem pe P. S. S. în casa Domnului, la catedrală. Il vedem în scaunul arhieresc rugându-se uneori în liniște adâncă, îngânând alteori cântările de slavă înălțate de cor Părintelui ceresc, sau îl vedem ridicându-se și dându-ne binecuvântarea-i mângăietoare, ori descoperindu-se și rostind rar, pe înțeles, crezul și rugăciunea împărătească. Ni s'a dat însă odată sau de două ori să-l vedem punându-și barba cu fire argintii în piept și privind înduioșat, de-o duioșie înnourată, șirurile rărite ale credincioșilor. Atunci P. S. S. semăna puțin cu Iorga. Dar ori de câte ori îl vedem pe P. S. S. în fața sfântului altar, înconjurat de sobor de preoți, din mijlocul cărora se înalță, în frumusețea odoarelor, statura-i impunătoare, cu luminile-i tulburătoare din priviri și dulceața mângăietoare a glasului, totdeauna dau dreptate șoaptei unui țăran din Máramaros-Maramureș: „Doamne e ca un apostol Vlădica nostru".

Dela primul cuvânt, predica P. S. S. e ascultată cu sufletul primenit de sărbătoare. Prin ea, nu-i coardă aleasă a inimii credincioșilor pe care să n'o atingă, nu-i întristare pe care să n'o mângâie, nu-i șovăire pe calea înălțării, pe care să n'o înlocuiască puterea credinței.

Urmărind cărările luminoase ale predicii, simțești cum te prefaci în temeiurile-ți sufletești, cum ajungi să fii un altul, mai tare și mai încrezător în purtarea de grijă a Tatălui ceresc, căci spre îndreptare îl ceartă Domnul pe cel pe care-l iubește; simți cum acea nădejde ajunge ca o stâncă încălzită de soarele de vară, stâncă din care vraja predicei stoarce lacrima duioșiei.

Și sfânta slujbă se sfârșește. Din înălțimile cupolei răsună cântul corului: „Pe stăpânul și arhiereul nostru", acelaș cânt e în ruga credincioșilor: „Doamne îl păzește! Credincioșii, deschizând cărare largă, așteaptă binecuvântarea arhierească,

P. S. S. Episcopul Nicolae ieșind din Catedrala din Sibiu după sfințirea întru arhiereu (1936)

iar copiii, scumpii copii, se silesc să ajungă în fața P. S. S., să-i sărute dreapta.

Și cum înaintează P. S. S., toate frunțile se apleacă, chiar și ale acelor care au venit în catedrală ca într'un muzeu de curiozități. Simt și ei că prin fața lor trece un ales al Domnului.

*

Câtă umilință nu surprinzi în cuvintele P. S. S., când e nevoit să vorbească de talanții cu care l-a dăruit Domnul și de încredințarea dată P. S. S. de a îngriji via Domnului. Alteori acelaș gând îi dă tăria demnității, răspunderea îi înalță statura împotriva tuturor vifornițelor abătute asupra viei de sub oblăduirea sa:

„Biserica noastră este a lui Dumnezeu și a poporului. A lui Dumnezeu: că el a întemeiat-o, El a izbăvit-o și El o conduce prin duhul său cel sfânt. Și e a poporului, fiindcă pe el îl luminează, pe el îl sfințește, pe el îl mântuește. Din împreună lucrarea noastră și a Stăpânului celui ceresc se urzește istoria izbăvirii neamului în cadrele canonicește rânduite ale Bisericii strămoșești".

Sunt cuvinte rostite într'o adunare eparhială, când P. S. S. ridicase iubirea de lege, limbă și pământ până la înălțimi, în care duhul dumnezeesc dă viață sau moarte neamurilor.

In slujba legii strămoșești și a iubirii de limbă, P. S. S. mărturisea că se va nizui să deschidă școli pentru fiii săi sufletești.

„Pentru noi, strădania aceasta nu-e un simplu drept, ci o datorie, dată nouă de Iisus, când i-a trimis pe ucenici zicându-le: *Mergeți și învățați!*"

Și dacă P. S. S. n'a ajuns până acum să deschidă decât o singură școală nouă, împlinește porunca Domnului în măsura în care poate. Venind în sărbători la biserică, vedem adesea scaunul arhieresc gol. Se abate atunci asupra noastră norul unei îngrijorări: Nu cumva e bolnav? A doua zi aflăm c'a fost departe, la o sfințire de biserică, străbătând sate multe și că s'a întors mulțumit de a mai fi împlinit o parte din marea datorie ce o are față de Iisus.

*

Duminecă, P. S. S. a plecat des de dimineață, ca să ajungă în satele unde e așteptat. Cum se apropie de acele sate, pe toate potecile, pe toate văile se văd coborînd credincioșii în portul lor frumos de sărbătoare. Mulți îl așteaptă în lungul drumului, să-l vadă trecând și apoi grăbind să fie și ei de față la sfânta slujbă.

In satele în care s'a aflat că se va opri, e lume de pe lume. Acolo unde mașina nu mai poate urca drumul de munte, Părintele cel bun e așteptat cu un car nou, în care nu s'a odihnit trup omenesc, după cum nici pe asinul lui Iisus, din Dumineca Floriilor, nu încălecase nimeni mai înainte.

In carul cel nou, în jur, în lungul drumului sunt atâtea flori, că n'a mai putut rămânea grădină împodobită în sat. Flori multe sunt în car, cei zece boi dela car, frumoși și albi ca spuma laptelui, au și ei coarnele împodobite cu flori și la fel de înflorit e și jugul cel nepurtat până atunci. Cu flori sunt împodobiți toți călăreții ce însoțesc în drum pe P. S. S. Din verdeață și flori sunt înălțate porțile dela intrările comunelor, de bucurie că primesc pe întâiul vlădică venit în sat

P. S. S. Episcopul Nicolae rostindu-și cuvântarea de înscăunare în Catedrala din Kolozsvár-Cluj (1936)

sau pe întâiul venit după o jumătate de veac de aşteptare. Flori sunt în faţa porţilor şi cununi de flori pe la fereşti, flori în părul fetelor şi în pălăriile flăcăilor, flori în braţele copiilor. Inflorite de bucurie sunt toate feţele şi mai ales în ochii bunicelor şi uncheşilor strălucesc cele mai scumpe flori: lacrimile bucuriei. Şi înaintând Vlădica, pe mulţi credincioşi îi găseşte îngenunchiaţi în lungul drumului, aşteptând în rugă binecuvântarea.

Ajungând în comuna cu biserica ce trebue sfinţită, mulţimea florilor e copleşită de marea de capete a credincioşilor. Nu vor încăpea decât puţini în biserică, cei mai mulţi vor rămânea în grădina bisericii şi revărsaţi în jurul zidurilor împrejmuitoare. Din mijlocul mulţimii răsună necontenite urale, apoi cântece de coruri, cântece de grupe de săteni. Bunicele şi bunicii plâng potolit, de bucuria că i-a învrednicit Domnul să le trimită pe „alesul Său" să-i mângăe şi întărească în credinţă.

Au venit în această mulţime credincioşi ai amânduror bisericilor surori, dela depărtări ce nu le poţi străbate uşor cu piciorul. Au străbătut munţii şi au trecut apele, au bătut drum îndelungat în haina cea mai albă şi mai sărbătorească, cu merindea celei mai curate şi mai aprinse bucurii.

Şi toată marea aceasta de oameni se nizueşte să ajungă cât mai aproape de Vlădicul cel bun sau să-l vadă cel puţin şi să-i audă cuvântul, care le va fi alinare pentru rănile inimii, ani dearândul. Cel care a putut să-i atingă sfintele odoare e copleşit de bucurie: după potolirea talazurilor bucuriei, o pace adâncă, de nimic tulburată, i se va cobori în suflet. I. P. S. S. ţine să facă tuturor toate, pe toţi să-i mângăe cu o privire, tuturor celor ce-i ajung în preajmă să le asculte cuvântul şi să le întoarcă o vorbă, ce multă vreme nu se va uita în valea lor, fiind rară ca piatra scumpă şi alinătoare ca mâna răcoroasă de mamă, pe fruntea înfierbântată a copilului bolnav.

Intrând în biserică, începe îndată slujba cu sobor mare de preoţi şi cu răspunsul dat de corul tinerilor din sat. Lumea stă tixită în biserică ca boabele pe ciorchinele de struguri şi e ca ele de tăcută şi tot ca ele de dornică să strângă dulceaţa cuvintelor Vlădicului în sinea lor. Căci dacă drumul până aici a fost lung, dacă Vlădica a ascultat multe şi multora le-a spus câte un cuvânt de alinare, dacă slujba de târnosire pe cât e de înălţătoare, pe atât e de obositoare, totuşi predica mult aşteptată împlineşte cu prisos aşteptările. Nimeni nu le-a grăit vreodată mai pe înţeles şi mai înălţător, în graiu atât de ales şi cu miros de busuioc. Nimeni nu le-a atins coarde mai gingaşe ale inimii, nimeni nu i-a mângăiat mai mult. Nimeni nu le-a învârtoşat în aşa măsură vrerea de a fi de acum mai vrednici fii ai Părintelui ceresc. Şi dacă lacrimile credincioşilor din catedrală se opresc sfioase în batiste, în bisericuţele dela sat ele curg brăzdând feţele cele arse de soare şi luminate acum de un soare nou, ce li s'a aprins în inimi.

Şi P. S. S. vorbeşte celor mulţi care-i sorb, cu buze arse de aşteptare, orice cuvânt şi între ei ascultă şi oamenii puterii celei lumeşti, vorba Vlădicului:

„Şi pe aproapele tău să-l iubeşti, că ţi-e frate. Bătrân sau tînăr, bogat sau sărac, cărturar sau neştiutor de carte, străin sau de legea ta – toţi sunt fii ai lui Dumnezeu şi toţi îţi sunt fraţi întru Hristos care ne-a spus: *Din aceasta vor cunoaşte toţi că sunteţi ucenicii mei, de veţi avea dragoste între voi.* Ci dragostea faţă de aproapele nu se cade să se vădească numai în înduioşarea inimii şi în dulceaţa vorbei mângăitoare. Iubirea noastră către

P. S. S. Episcopul Nicolae predicând în Catedrala din Nagy-várad-Oradea (1942)

aproapele, în faptele milei sufleteşti şi trupeşti se cuvine să se arate. Indreptează deci pe cel rătăcit, învaţă pe cel neştiutor, sfătueşte pe celce se găseşte în cumpănă, roagă-te pentru fratele tău în necaz, mângăe pe cel *dosădit,* îndură cu răbdare asuprirea şi ajută altora să treacă ostăşeşte peste ceasurile de răstrişte ale vieţii — şi iartă celor ce-ţi greşesc.

Incolo — *nu te teme de celce ucid trupul, iar sufletul nu pot să-l ucidă, ci te teme mai vârtos de celce poate să piarză şi trupul şi sufletul în Gheenă*".

La sfârşitul sfintei slujbe, urmează botezul mulţimilor. Şi credincioşii vin pe rând, unul câte unul, vin zeci, vin sute, vin mii, pentrucă toţi vor să fie stropiţi cu apă sfinţită — şi voia tuturor e împlinită cu drag. Cu frunţi plecate şi credinţă întărită vin cu toţii pe rând, fericiţi că se pot apropia de Părintele lor cel sufletesc, că-i pot săruta dreapta, că au putut fi botezaţi de el.

In cele din urmă se oboseşte şi dreapta înălţată cu mătăuzul de busuioc deasupra atâtor capete plecate, se oboseşte şi glasul îndreptat spre atâtea inimi primitoare, se oboseşte şi sufletul copleşit de atâta iubire, ce i-a fost dăruită cu fiece cuvânt, cu fiece gest.

Dar a doua zi, cu câtă mulţumire nu-şi va aminti P. S. S. de vorba stângace a unei fetiţe de o schioapă, care-i dăruise un buchet de flori mai mare decât ea, sau de acel chipeş flăcău, coborît şi el la marea sărbătoare, având după curea de-oparte fluerul, de alta cartea de rugăciuni primită dela P. S. S.

Munţii Apuseni: Poporul aşteaptă sosirea P. S. Episcop Nicolae (1937)

Inalţii ierarhi cari au fost de faţă la hirotonirea P. S. S. Episcopului Nicolae (1936)
Dela stânga spre dreapta: P. S. Nicolae al Kolozsvár-Clujului, P. S. Vasile al Máramaros-Maramureşului, P. S. Ghenadie al Buzăului, I. P. S. Mitropolit Nicolae al Ardealului, I. P. S. Mitropolit Nicodim al Moldovei, P. S. Vartolomeu al Râmnicului, P. S. Andrei al Aradului, P. S. Ioan al armatei, P. S. Nicolae al Nagyvárad-Orăzi

PUŢINĂ GEOGRAFIE MISIONARĂ

de TITUS ŢIFU

Hristos şi-a propovedult dumnezeiasca Sa învăţătură prin viu cuvânt. Tot astfel au propoveduit apostolii şi ucenicii care au început a scrie numai atunci când anumite trebuinţe pastorale sau apologetice au pretins fixarea în scris a cuvântului dumnezeesc.

Cuvântul vorbit e mai cald, e mai viu, pătrunde cu mare uşurinţă în suflete, câştigând mult mai repede mulţimea ascultătoare.

Evident, prin aceasta Mântuitorul n'a oprit scrisul. Astăzi, vedem chiar că scrisul e un mijloc indispensabil al propoveduirii.

După acest mare adevăr s'a călăuzit şi marele nostru Arhiereu P. S. S. Nicolae Colan, care nu este numai un adânc cărturar şi un zelos mânuitor al condeiului, ci şi un zelos propovăduitor prin viu grai. – Din primele zile ale inscăunării P. S. Sale până în ziua de stăzi, gândul apostolesc de a propovedui Evanghelia lui Hristos prin oraşele şi satele eparhiei care I-a fost dată spre păstorire, o clipă n'a fost umbrit.

In şapte ani de păstorire ca Episcop al eparhiei Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului, P. S. S. Nicolae Colan a vizitat, fie cu ocazia sfinţirilor de biserici, fie mânat de dorinţa de-a sta câteva ceasuri între fiii sufleteşti ai P. S. Sale, peste 143 de parohii, ceeace ar însemnă tot atâtea predici ţinute cu aceste ocazii.

Ne-am socotit să facem puţină geografie misionară, dând şi localităţile pe unde a propoveduit Prea Sfinţia Sa, precum şi impunătoarea distanţă parcursă, ca să vedem că aceste deplasări dela reşedinţă n'au fost simple plimbări de desfătare, ci drumuri grele, obositoare, cari au avut înalte scopuri creştineşti şi morale. Căci o slujbă şi o predică ţinută de un vlădică în mijlocul credincioşilor dela sate este un fapt deosebit de mare, care va rămâne increstat totdeauna în sufletele lor. Da, vizita unui vlădică este o zi mult aşteptată, care stă pentru ei alături de orice mare praznic şi amintirea ei n'au s'o uite niciodată. Mai mult, ţăranul nostru leagă de aceste zile anumite evenimente, ce se vor cunoaşte apoi dintr'o generaţie în alta.

Iată tabloul parohiilor – probabil să nu le fi trecut pe toate – care au fost învrednicite să aibă în mijlocul lor pe P. S. S. Episcopul Nicolae Colan.

In anul 1936: 23–24 Iulie Szováta-Sovata şi Szászrégen-Reghin. 26 Iulie Orăşti-Poşaga. 1 August Beszterce-Bistriţa. 2 August Kusma-Cuşma. 11-19 Septemvrie Máramarossziget-Maramureş, Majszin-Moisei, Borsa-Borşa I, Borsa-Borşa II, Felsővisó-Vişeul de sus, Alsóvisó-Vişeul de jos, Havasmező-Poenile de sub munte, Dragomirfalva-Dragomireşti, Konya-Cuhea, Szlatinaszo-

ros-Strâmba, Váncafalva-Fereşti, Felsőrona-Corneşti, Disznó-pataka-Valea Porcului, Remetefalu-Remeţi, Valea Hotarului, Vőrősmart-Virişmort, Felsőrona-Rona de sus şi Bisztra-Bistra. 11 Octomvrie Viişoara. 8 Noemvrie, Románmonostor-Mănăşturul Românesc. 13 Decemvrie Teke-Teaca.

In anul 1937: 7 Martie Răsboeni-Cetate. 9 Mai Zlatna. 16 Mai Câmpeni. 17 Mai Casa Iancului. 18 Mai Sohodol şi Peleş. 19 Mai Certege. 20 Mai Săcătura şi Neagra Şarului. 21 Mai Albac şi Arada. 22 Mai Gârda de jos şi Arieşeni. 21 Iunie Oroszidecs-Deleni. 22 Iunie Körtefája-Perîş. 18 Iulie Oláhszentgyörgy-Sângeorz Băi. 20 Iulie Maroshéviz-Topliţa. 2 Septemvrie Lăpuşna. 3 Octomvrie Kupafalu-Cupşeni. 10 Oct. Galgó-Gâlgău. 17 Oct. Grindeni. 24 Oct. Felsőbalasafava-Blăjeni de sus. 30 Oct. Brăzeşi-Lupşa.

In anul 1938: 12 Iunie Galponya-Gălpâia. 24 August, Apahida-Apahida. 30 August Naszód-Năsăud. 9 Oct. Görgényszentimre-Gurghiu. 16 Oct. Sălcud. 26 Oct. Tamásfalu-Tămaşa. 6 Noemvrie Szamosujvár-Gherla. 13 Noe. Turda.

In anul 1939: 16 Aprilie Băiuţ şi Rohi-Rohia. 21 Mai Sărmăşel. 29 Mai Almásbalasaháza-Bălan. 18 Iunie Rimetea. 24 Iunie Alsótök-Teocul de jos. 13 August, Szováta-Sovata. 15 August Rohi-Rohia. 16 August Piatra-Fântânele. 20 August Parajd-Praid. 27 August Maroshéviz-Topliţa. 15 Sept. Coptelke-Ţop. 1 Oct. Semesnye-Şimişna. 3 Dec. Aiud.

In anul 1940: 18 Februarie serveşte la Sibiu, unde şi predică, iar după masă roşteşte conferinţa: „Eroismul religios al poporului român". 15 August Rohi-Rohia. 25 August Ujfalu-Corvineşti. 27 Dec. Nagysebes-Valea Drăganului.

In anul 1941: 21 Aprilie Nagqvárad-Oradea. 29 Iunie Beszterce-Bistriţa. 20 Iulie Maroshéviz-Topliţa. 4 August Felsőcsobánka-Ciubanca şi Aszó-Osoi. 5 August Alsócsobánka-Ciubăncuţa şi Alprét-Olpret. 6 August Magyarzsombor-Jimbor şi Alsóegregy-Unguraş. 15 August Rohi-Rohia. 16 August Kecskehát-Căprioara. 7 Sept. Kovászna-Covasna. 8 Sept., Zabala-Zăbala şi Berek-Breţcu. 9 Sept. Előpatak-Vâlcele şi Idecspatak-Idicel. 2 Dec. Bonchida-Bonţida.

In anul 1942: 18 Iulie Lóvér-Lueriu. 19 Iulie Déda-Deda şi Csodamesterháza-Stânceni. 20 Iulie Maroshéviz-Topliţa şi Marosvásárhely-Tg. Mureş. 27 Iulie Nagysomkut-Şomcuta Mare şi Somkutpataka-Văleni. 28 Iulie, Nagybánya-Baia Mare, Kővárfüröd-Cărbunari şi Kővárberence-Berinţa. 29 Iulie Szurdukkápolnok-Copalnic, Kápolnokrév-Vad, Lackóháza-Leţchia şi Nagyfentős-Finteuşul mare şi Zzákfalva-Jăc. 15 August Rohi-Rohia şi Erdőszáda-Ardusat. 16 August Szatmárnémeti-Satu Mare. 6 Sept. Kiskakucs-Cocuciul vechiu. 8-9 Oct. Alba Iulia. 24 Oct. Kayla-Caila şi Felsőbalázs-Blăjeni. 25 Oct. Simontelke-Simioneşti. 26 Oct. Borgóprund-Prundul Bârgăului, Felséborgó-Susenii Bârgăului şi Alsóborgó-Mijlocenii Bârgăului.

In anul 1943: 3 April Egerbegy-Agârbiciu. 13 Martie la Szamosfalva-Someşeni. 15 Martie Nagyvárad-Oradea. 18 Martie, Budapest-Budapesta. 15 August Rohi-Rohia. 20 August Kolozsmagjuda-Iuda şi Szászrégen-Reghin. 21 August Sepsiszentgyörgy-Sf. Gheorghe, Zágon-Zagon, Papolc-Păpăuţi şi Kovászna-Covasna. 22 August Zabola-Zăbala, Kézdimártonos-Mărtănuş şi Bereck-Breţcu. 23 August Maroshéviz-Topliţa. 26 Septemvrie Gyapiu-Gepiu şi Kőröskisjenő-Ineu. 1 Octomvrie Bethlenkörtelges-Perişor şi Sósmező-Dumbăviţa. 10 Octomvrie Pecsétszeg-Chiueşti şi Hollómező-Măgoaia. 5 Decemvrie Kolozsnagyiuda-Iuda.

*

Socotind distanţele făcute în aceste drumuri misionare, am ajuns la impunătoarea cifră de peste 22.000 km.

Inscăunarea P. S. Sale în ziua Sf. Apostoli Petru şi Pavel a fost de bun augur. Le-a fost un demn urmaş.

Cade-se deci ca noi, cu smerenie să mulţumim lui Dumnezeu pentru darul scump ce ni l-a făcut şi să-l rugăm să-i dele încă zile multe pe pământ, ca vorba blândă şi sfatul înţelept să mai mângăe alte multe suflete.

PSALTIREA LA ROMÂNI

de *VIOREL OPREA*

Psaltirea şi-a luat numele dela un instrument muzical, anume Psaltirion, care este pomenit uneori în această carte. După acest instrument şi-a întocmit David psalmii săi. Deşi această carte poartă în fruntea sa numai numele lui David, într'ânsa se află şi Psalmi de-ai altor persoane. Psalmii cari au scrise deasupra la început cuvintele lui David, sunt scrişi de către prorocul-împărat. Acei cari poartă alt nume, sunt ai persoanelor respective.

Psalmii în Vechiul Testament sunt împărţiţi în cinci părţi. Partea întâiu cuprinde 40 psalmi, a doua 31 psalmi, a treia 17, psalmi, a patra 17 psalmi, iar partea cincia 45 psalmi. Psalmii în întrebuinţarea Bisericii sunt împărţiţi în 20 de catisme şi fiecare catismă se împarte în 3 slave. In primele catisme psalmii au un caracter mai trist, iar în cele din urmă au un caracter mai sărbătoresc. Cel din urmă psalm din Psaltire este 151. Psalmii au peste 2600 versurt.

Psaltirea cuprinzând adunarea psalmilor, se mai numeşte şi „Cartea Psalmilor". Aceasta carte prezintă o importanţă deosebită. Scriptura toată este insuflată de Dumnezeu, ca să-şi găsească fiecare vindecare pentru bolile sale sufleteşti. Cartea psalmilor cuprinde tot ceeace ne înfăţişează cărţile sfinte. Ea ne aduce prorocire despre viitor şi ne poartă cu gândul la celece s'au petrecut. Ea ne statoreşte legile vieţii şi regula conduitei în societate. Ea potoleşte durerea ranelor învechite, iar celor noi le dă vindecare. Această carte aduce omului mângăiere si îndreaptă mintea spre căutarea lucrurilor mai bune. Psalmul aduce linişte sufletului şi dă pace celor învrăjbiţi. Psalmul este sabie împotriva ispitei şi este odihnă în timpul muncii. Pentru cei neştiutori este începutul învăţăturii, pentru cei înaintaţi este îndemn spre cunoaştere desăvâşită, iar pentru desăvârşiţi este întărire sufletului.

Datorită acestor calităţi ce le cuprinde, Psaltirea a fost cea mai căutată carte în cursul veacurilor, iar cei dintâi creştini o cunoşteau de rost şi o cântau în toate momentele vieţii lor.

*

Fiind cartea cea mai căutată la toate popoarele creştine şi având această calitate de-a satisface toate nevoile sufletului, este dela sine înţeles că neamul nostru i-a simţit nevoia şi-a căutat mereu să se adape din izvorul nesecat al mângăietoarelor ei cuvinte.

Poate nici o altă carte nu a avut mai multă întrebuinţare, nu a fost tipărită în atâtea rânduri şi'n aşa de multe ediţii. Cărţi din literatura profană n'au ajuns să o egaleze. Nici cărţile sfinte: Evanghelie, Apostol, etc. n'au fost scoase în atâtea ediţii. Este ştiut că Evanghelia-i cartea de căpetenie a Noului Testament. Cu toate acestea, numărul Psaltirilor la poporul nostru, dela începutul jumătăţii a doua din veacul XVI şi până către finea primei jumătăţi al celui de al XX-lea, ajunge cu aproximaţie la cifra de 108, în timp ce numărul Evangheliilor abia se apropie de jumătatea acestei cifre. Au existat posibil şi manuscrise cari circulau în cercuri mai restrânse, dar eu în cele ce urmează vorbesc numai despre tipărituri.

Muntenia şi Ardealul sunt acelea cari stau în frunte, urmând Moldova şi Basarabia. In Ţara Românească Psaltirea ajunge la numărul de 48 ediţii, în Ardeal la 38, în Moldova la 21, iar în Basarabia abia la câteva.

Cea dintâi Psaltire românească a apărut in Ardeal. E vorba de Psaltirea diaconului Coresi dela anul 1568, scoasă la Braşov. In Ţara Românească şi Moldova apariţia Psaltirii este ceva mai târzie, prin jumătatea intâia a secolului XVII. Primele Psaltiri sunt scoase aici in limba slavonă. Se datoreşte această imprejurare faptului, că limba slavonă era in uz la sfintele slujbe. In Ardeal incă numai primele două Psaltiri sunt in limba română, urmând câteva in limba slavonă şi una chiar slavo-română.

Dacă vom cerceta limba in care au apărut Psaltirile, ajungem la următorul rezultat: In Ţara Românească (Muntenia), in limba românească au apărut 37, in slavoneşte 7, in greceşte 2 şi in ruseşte 1. Tot aici am putea adăuga şi una in limba arabă, ieşită la Alep. Am putea să o numărăm printre aceasta, deoarece este tipărită cu cheltuiala, purtarea de grijă şi dorul de lăţire a creştinismului, din partea Domnitorului Constantin Brâncoveanu. Ardealul a dat in româneşte 33, in slavoneşte 3, iar in slavo-română 1. Moldova ne-a dat 19 in româneşte, 1 in slavoneşte şi 1 in slavo-română.

Centrele de tipărire luate în ordinea importanţei numerice au fost următoarele: In Ţara Românească (Muntenia): Râmnic, Bucureşti, Buzău, Govora şi Câmpulung.

In Ardal a fost la început Braşovul, iar prin secolul XVIII vine să ia locul de căpetenie Sibiul. Urmează Belgradul (Alba-Iulia) şi Blajul. Aici am putea adăuga Buda şi Viena, centre ale căror tipografii au dat câteva Psaltiri pentru folosul aceleiaşi biserici din Ardeal.

Moldova are: Iaşi, Mănăstirea Neamţului şi Moghilăul.

Basarabia are Chişinăul.

Formatul Psaltirilor, se reduce la câteva tipuri caracteristice. Unele sunt in folio. Cele mai multe sunt in 4⁰, in 8⁰ şi in 16⁰. Caracterele literilor sunt de trei felui: mari, mijlocii şi mici. Cele mari sunt întrebuinţate pentru inceputul titlurilor şi-a numirilor, cele mijlocii pentru text, iar cele mici pentru note şi 'n unele cazuri pentru titluri. Culoarea literilor este neagră şi roşie. Titlul copertelor este puţin diferit. Astfel: Psaltire românească, Psaltire slavonească, Psaltire slavo-românească, Psaltirea proroculul şi împăratului David, Psalmii lui David, Psalmii lui David prorocul etc....

De cele mai multe ori titlul precum şi chipul depe primele pagini, sunt incadrate in chenare de linii şi uneori in chenare compuse din mici iconiţe ale sfinţilor. Obicinuit prima pagină poartă acelaşi titlu, iar pagina a doua sau a treia are chipul lui David, scriind sau cântând la harfă. Nu rare sunt cazurile, când in text chiar se mai află şi alte chipuri decât al proroculul David. Astfel in unele se găseşte Domnul Iisus Hristos, iar in altele Sfânta Fecioară Maria. Aceste xilogravuri au fost lucrate de către monahi meşteri in arta desemnului şi a xilografiei. Numele lor se găseşte in partea de jos a desemnelor, după-cum la sfârşitul cărţii se află numele tipografilor în obicinuitul cuvânt de iertăciune pentru greşelile cari s'ar fi strecurat din nebăgare de seamă.

Toate Psaltirile purtau încă la inceput: Cu cheltuiala Domnului ...Voevod şi cu purtarea de grijă a D. D. Kir. Episcop (Mitropolit)..."

Urmau apoi una sau două predoslovii şi instrucţiuni pentru citirea psalmilor, abia apoi incepând textul, care se termina prin Acaftistul

P. S. S. Episcopul Nicolae în ultima sa vizitaţie canonică, la Kolozsnagyida-Iuda (1943)

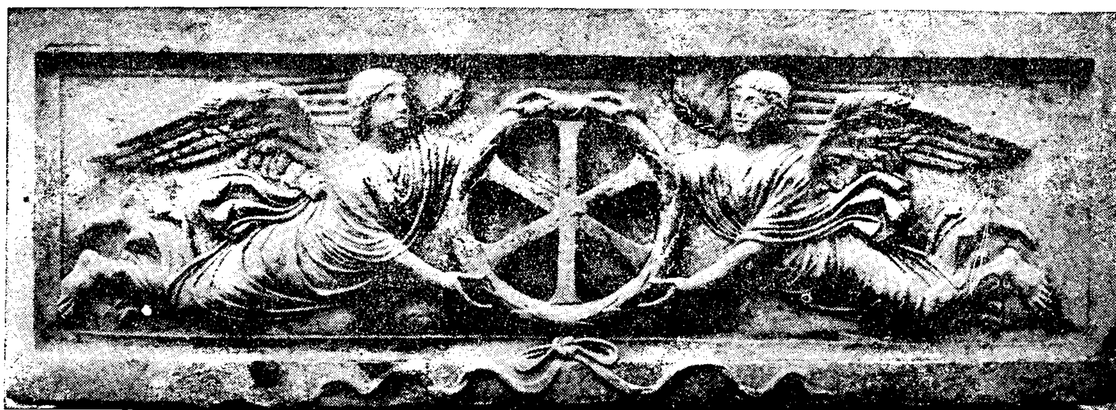
Sfintei Fecioare, a Sfântului Nicolae, mărturisirea de credință a Patriarhului din Alexandria, uneori și aproape totdeauna prin Pascalie, rugăciunile lui Moisi și tabela numelor jidovești din cuprinsul Psalmilor. Predosloviile erau scrise de Episcopi sau de către purtători de grijă pentru tipărire și se adresau credincioșilor, atrăgându-le atenția asupra importanței deosebite pe care o prezintă psalmii. Aproape totdeauna o predoslovie se adresa Domnitorului și una cititorilor. Autorului se adresează numai acea scrisă de Drul Vasile Popp în Psaltirea lui Prale dela Brașov. Cea mai frumoasă predoslovie este a Episcopului Chesarie și-a apărut în Psaltirea dela Râmnic din 1799. Această predoslovie este trecută la începutul multor Psaltiri, până pe la începutul secolului XX.

La sfârșitul și uneori la începutul acestor predoslovii se găsiau câteva versuri de cântare pentru stema Țării respective. In câteva din edițiile scoase în Moldova, la Iași, sau Mănăstirea Neamțului se găsea un pomelnic ce înșira numele Voevozilor și faptele lor mai importante, dela descălecare și până 'n veacul prezent.

Acum, după cele enunțate, dacă ne-am pune întrebarea: care a fost pricina unei așa dese apariții a Psaltirii, răspunsul nu ar fi greu. Psaltirea pe lângă psalmi mai cuprindea predoslovii, acaftiste, rugăciuni, mărturisirea de credință, pomelnice și pascalia. Dacă psalmii singuri erau în stare să satisfacă foamea sufletului, acaftistele și rugăciunile aduceau cunună acestei îndeplініri, prin frumsețea măririi și prin nădejdea cererilor de ajutorare. Pascalia întindea mână de ajutor pentru explicații în viața practică a omului. Indemnurile și sfatul dăruit prin predoslovii turnau în inimi mângâiere și speranța în bine a viitorului. Pricina desei tipăriri se află în bună parte poate chiar mărturisirea de credință, care nu era altceva decât un mic catechism, ce cuprindea în sinea lui un adevărat tratat dogmatic-moral. Iată cum prin această calitate Psaltirea devine ajutor celor neînvățați, ducându-i la cunoștința adevăratei învățături. Școli pe acele vremuri erau puține, iar manualele erau aproape inexistente. Prin amintitele pomelnice Psaltirea era îndrumător și 'n tainele trecutelor vremi ale Istoriei, contribuind la educația națională a generațiilor tinere. – Ajunge deci Psaltirea, să fie manualul esențial al doritorului după învățătură.

P. S. S. Nicolae, arhiereul cărturar, prin reeditarea Psaltirii în tălmăcirea I. P. S. S. Patriarhului Nicodim, pentru lipsurile turmei sale, își așează numele în rândul celorce nu vor fi dați uitării din partea obștii, împăcați fiind că lucru bun au săvârșit.

DELA MITROPOLITUL SIMION ŞTEFAN LA EPISCOPUL NICOLAE COLAN

de IOAN POP

„Deşteptarea poporului românesc, înprietenirea lui mai deaproape cu legea lui Dumnezeu, păşirea lui cătră lumina cea blândă a civilizaţiei, înfrăţirea neamului nostru românesc, pe care mâna Proniei l-a semănat prin atâtea ţări şi printre atâtea neamuri streine, rămânerea în viaţă a limbei sale naţionale, — toate aceste binecuvântări neasemănate avem a le mulţumii ediţiilor vechi ale Sfintei Scripturi, acestor monumente neperitoare ale limbei, şi peste tot ale vieţii noastre naţionale şi bisericeşti.

Mare într'adevăr şi adâncă trebue să fie mulţumirea noastră către acei traducători ai Sfintelor Cărţi care în vremi atât de grele au făcut lucruri atât de măreţe! Inaltă trebue să fi fost cugetarea, adâncă mintea, fierbinte credinţa, adevărată iubirea lor cătră Dumnezeu şi naţiune, când au dăruit ei naţiei lor un astfel de odor! Sănătoasă şi coaptă a fost şi cunoaşterea ce au avut-o ei despre lipsa poporului românesc de această sfântă carte; pentru aceia au şi îmbrăcat traducerea lor în vesmântul limbei aceleia care să fie înţeleasă de toţi Românii de pretutindenea... limba acestor cărţi nu e făcută, ci luată chiar din gura poporului, şi aşa traducătorul nu e decât un răsunet nu numai al limbii, ci şi al simţirii şi peste tot al chipului cugetării poporului". [1]) Aşa grăeşte Mitropolitul Şaguna despre rostul înalt şi neegalat al Sfintelor Scripturi în limba poporului.

1. *Noul Testament dela Bălgrad, 1648.*

Cea mai veche urmă, cunoscută până acum, despre încercarea de a da Noul Testament pe limba românească este a Ieromonahului Silvestru dela Alba-Iulia. Dar înainte de a isprăvi lucrul „i s'a întâmplat lui moartea". Simion Ştefan, mitropolitul cărturar, îşi însuşeşte iniţiativa lui Silvestru. Cercetează lucrul rămas neisprăvit. Şi constată „multă lipsă şi greşeli în scriptura lui pentru neînţelegerea limbei şi cărţii greceşti. Pentru aceasta noi am început dintâiu a-l poslădui şi unde n'a fost bine, am isprăvit şi am împlut şi am tocmit din cât am putut, zice Simeon Ştefan. El se orientează după texte greceşti, numai „ştiind că Duhul sfânt a îndemnat evangheliştii şi apostolii a scrie în limba greacă Testamentul cel Nou, şi cartea grecească este isvodul celorlalte". Aşa a pus, am putea spune, temelie nouă Testamentului tipărit la Alba-Iulia în 1648.

Textul ocupă 336 foi; primele şase nu sunt paginate. Titlul e tipărit pe foaia primă cu litere cilirice în două culori. Urmează o predoslovie către Crai, şi una către cetitori. Textul sacru e încadrat în chenar de linii. In partea de sus a paginilor pe spaţiul dintre liniile chenarului are titlurile, iar în partea externă chenarul este format din trei linii. Pe spaţiul prim are numerotarea stihurilor, care totdeauna încep cu rând nou, iar în spaţiul al doilea sunt trimiterile. La începutul Evangheliei şi al celorlalte cărţi ale Noului Testament sunt frontispicii ornamentale în două culori negru şi roşu.

„In acest Testament, zice Simeon Ştefan — întâiu am pusu şuma la toate capitolele şi în şumă sunt stihuri, carele arată mai pe scurt lucrurile ce sânt scrise într'acest capitol, pentru ca să se afle

[1]) Din prefaţa Bibliei lui Şaguna.

mai în-de-grabă ce va vrea să caute, și în toate capetele, toate soroacele le-am pus cu numărul,... pentrucă mai în toate limbile vedem că au acest isvod de scriu cu stihuri pentru că foarte-i lesne a găsi în-de-grabă ce vei vrea să cauți în numărul soroacelor".

Pe ultima pagină în câteva șire roagă pe cetitor ca orice greșală va întâlni să o cerceteze și să nu-i ia în nume de rău fapta, „că nu îngeri din ceruri au scris în această carte, ci mâini din lut făcute".

2. *Noul Testament* dela București, 1703, „acum întâiu tipărit Intr'acest chip, pe limba românească cu porunca și cu toată cheltuiala Prealuminatului și înălțatului iubitorului de Hristos Domnul, și oblăduitor a toată țara românească. Io Constantinu al II-lea Basarabu Voivodu. Cu blagoslovirea Preasfințitului mitropolitu, și exarhul plaiului *Chir Teodosie* și s'au tipărit în tipografia domnească în orașul Bucureștilor. In anul Mântuirii 1703 de smeritul întru ieromonarhi Antim Ivireanul".

Scris cu aceiași literă ca și Biblia dela 1688, are 111 foi. Pe primele două se află titlul de mai sus încadrat în podoabe tipografice.

Inainte de textul sacru e prefața către domn a Ieromonarhului Antim, care începe astfel:

„Patru sunt râuri dela Rai ce cură,
Precum grăiește Sfânta Scriptură.
Patru evanghelii din Ceriu ne tună
Și la credință pe toți adună.
Patru sunt semne tot înainte,
Și ale tării foarte slăvite,
Cu care semn se'ncoronează
Domnul Constantin tot omul crează,
Ce se numește și Băsărabă,
De i Domnul viață multă să aibă".

Aceste stihuri sunt urmate de un pasagiu prin care Antim vrea să arate că el nu e surprins de gestul ce l face Constantin tipărind această carte, pentrucă e o datorie creștinească. „Intoarce-se pururea mâhnitul către polusu, sboară spre înălțime focul, pleacă-se în sânul pământului piatra, aleargă apele în brațele mării, și în scurte cuvinte, toate lucrurile către centrele lor se pleacă. Deci dacă de ieste așa, nu este nici decum mirare, de vreme ce acestui dumnezeiesc Testament toate ce sânt în sânul credinciosului, iubitorului de Hristos și creștinescul tău suflet, ca la un centru firesc aleargă: pentruce, că precum cele sfinte să cuvin sfințiloru, și cele sfințite sfinților, așa și cele creștinești creștinilor se cuvin".

Arată apoi că aceasta este cea mai importantă carte ce s'a tipărit din mărinimia Domnului, căci „după cum zice Pavel, alta nu este Evanghelia, fără numai puterea lui Dumnezeu spre mântuire la tot cela ce crede, arătat este cum că decât toate cărțile bisericești aceasta ieste sabia care biruie toate armele potrivnicului, cu aceasta călcăm toate relele, răbdăm cu îndrăzneală cele împotrivă, gonirile, ticăloșiile, năcazurile și moartea, asemănându-se celui ce bine S'a vestit și mult pătimașului Mântuitor. Prin mijlocul Evangheliei biruim pe Iudei, rușinăm nebună înțelepciune neînțelepților înțelepți ai lumii aceștia; cu Evanghelia Pavel a smerit mândria Romei și întrânsa o au întemeiatu, Ioan cu lumina Evangheliei au luminat întunecata Elada; Petru a întors toată Iudeia și toți Apostolii au sădit cheia cea de taină, biserica, supus-au răsăritul, biruit-au pre tirani, n'au băgat în seamă sudălmile, n'au socotit muncile, izgonirile și moartea, ci merge bucurându-se despre fața adunării. Evanghelia arată pre cel ce pentru noi S'a întrupat, pătimind și cu necinste murind, ce desăvârșind a lui dumnezeire și desăvârșit omenire; adeverează pre cea de margine a lui începătorie stăpânire a vieții și a morții. Prin Evanghelie ne-am împăcat cu Dumnezeu, și din fiii mâniei ne-am învrednicit a fi fii prin botez; prin Evanghelie eu pre voi am născut — Cor. cap 4. Deci câtă plată socotești prea luminate Doamne, să iai dela bogatul dătător și platnicul Dumnezeu pentru tiparitul dumnezeieștii aceștia și de suflet folositoarei cărți a Noului Testament? Mare slavă a luat adevărat și cinste nemuritoare Ptolomeu, împăratul Egiptului, pentru tâlmăcirea Bibliei în limba elinească. Iară Măria ta mai mare cinste și plată vei lua în această lume și în cea viitoare, pentrucă Noul acesta Testament al Mântuitorului, fiind întru limba cea părintească tâlmăcit, cu ale Mării tale cheltuiele spre cea de obște folosință l-ai mai tipărit și l-ai dat". După cum reiese din ultimele cuvinte, această tipăritură nu implică și o nouă traducere, ci probabil e editarea deosebi a Noului Testament din Biblia dela 1688.

3-4. *Noul Testament* dela Petrograd 1817-1819.

Societatea Biblică rusească pentru răspândirea Bibliei înființată în 1813, tipărește pentru populația românească de pe teritoriile anexate Rusiei un Nou Testament în anul 1817. Apoi deodată cu Biblia întreagă tipărește și o a doua ediție a „Noului Testament, adecă așezamântul legii celei nouă a domnului și mântuitorului nostru Isus Hristos, Cu cheltuiala Ruseștei Societăți a Bibliei. In Sanctpetersburg în tipografia lui Nicolae Greca, anul 1819, August 15 zile". Volumul apărut în

această ediţie nu e altceva decât detaşarea Noului Testament din Biblia din acel an. Până şi prefaţa e comună. Textul scris cu litere cirilice ocupă 308 pagini.

5. *Noul Testament dela Neamţ, 1817.*

Un an după prima ediţie dela Petersburg, călugării dela Mănăstirea Neamţ (1818) tipăresc „Noul Testament, adecă aşezământul, care acum ca acest încep după izvoadele greceşti, carile vechi scrise cu mâna sau tipărite în zilele preaînălţatului nostru Domn Scarlat Alexandru Calimah, Voivod, cu blagoslovirea prea sfântului şi de Dumnezeu alesului Mitropolit al Moldovei Kiru Veniamin, iară cu ajutorul prea sfântului Episcop al sfinţiei Episcopii a Argeşului Kiru Iosif şi al altor cuvântători al Is. Hristiani, prin osârdirea fericitului şi prea pomenitu al Arhimandrit Kiru Silvestru, întru a căruia vreme san început şi a diadohu-lui sfisale prea curiosului Arhimandrit Kiru Ilarie, întru a-căruia vreme s'a săvârşit în sfânta Monastire Neamţului. La Anul Domnului 1818 De Gerontie Ieromonah Tipograful".

Ediţia aceasta este în format mic. Are iniţiale ornamentate. Evangheliile au la început frontispicii. Se mai găsesc apoi la sfârşitul lor sau la începutul şi sfârşitul celorlalte scrieri câteva gravuri semnate în parte de Popa Simeon şi Ghernosi monahu. La sfârşitul volumului se află icoana Judecăţii din urmă. Textul are 616 foi, dintre care ultimele patru şi primele şase nu sunt paginate. Pe ultimele se află redat începutul fiecărei Evanghelii a praznicelor şi a Sfinţilor de peste an şi „Evangheliile de obşte la sfinţi".

6—12. *Noul Testament.* Editat de Societatea biblică britanică.

Avem la îndemână „Noul Testamentu alu Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Cristos. Corectatu întocmai după textul original cu cheltuiala Societatei Ierografice Britanice şi Străine, Spre respândirea cuvântului lui Dumnezeu în Britania şi la alte neamuri". Exemplarul aceasta este a 7-a ediţie şi este datat dela anul 1863 — Bucureşti.

Când au apărut celelalte şase ediţii n'am avut posibilitate să stabilim.

Ediţia aceasta a 7-a este în format mic, scris cu litere latine şi are 536 pagini. Textul e pe o singură coloană. La margine sunt indicate versetele cu cifre arabe.

Capitolele nu sunt prevăzute cu titluri rezumative, ci sunt indicate prin numeri cumulative. De exemplu: Pe pagină sunt 38 de rânduri. Tipăritura începe cu tabla de materii şi se încheie cu o erată.

13. *Noul Testament al lui Şaguna, Sibiu 1858.*

In 1858, acela care numai cuvinte de laudă ştia să găsească pentru înaintaşul săi Arhiereul şi traducătorul primului Nou Testament, deodată cu Biblia a tipărit deosebi şi Noul Testament. Dat fiind că acest exemplar circulă şi a circulat în număr destul de respectabil, îl socotim şi suntem obligaţi al socoti, ca şi o ediţie aparte. Are 240 pagini. Textul e pe două coloane. Are iniţiale, unele de o rară frumseţă. Versetele încep totdeauna cu rând nou.

Ediţia aceastä tipărită cu cirile, are 36 ilustraţii în text.

14. *Noul Testament al lui Şaguna, Sibiu 1867.*

Această ediţie a Noului Testament încurând va fi fost epuizată, căci în 1867, acelaşi Arhiereu mai scoate încă o ediţie tipărite în alt format.

Formatul este al cărţilor obişnuite în 8⁰. Are 478 pagini însemnate cu cifre arabe, plus două nenumerotate. Ornamentaţii nu are, decât că literile iniţiale ale capitolelor sunt încadrate în chenare de linii. Pe prima pagină e scris „Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos, tipărit cu binecuvântarea Preasfinţitului Arhiepiscop şi Mitropolit al Românilor de Religie ortodoxă răsăriteană din Ardeal şi Ungaria. Andrei Baron de Şaguna, consilier intim de stat al Maiestăţii Sale cesar. reg. apostolic, Cavaler al Ord. ces. Aust. Lepoldin".

Textul e pe o singură coloană. Stihurile sunt indicate pe margine, cu cifre arabe.

15. *Noul Testament dela Bucureşti, 1867.* Ediţia britanică.

„Societatea Biblică britanică pentru Britania şi străinătate" editează în 1867 la Bucureşti în imprimeria Ioan Weiss un N. T. în format mic de buzunar. Textul pe o singură colană. Are 508 pagini. Prezintă câteva note caracteristice. In partea dinafară a coloanei sunt scrise trimiterile despărţite de text printr'o linie verticală. Ca şi ajutoare pentru trimiteri din text la marginale sunt folosite literile mici ale alfabetului latin. Pentru înţelegerea prescurtărilor făcute în marginale, pe verso foii cu tabla de materii, se află „deslușirea scurtărilor în marginale". In partea dinăuntru a coloanei se găsesc cifrele arabe ce numerotează versetele. Textul e continuativ. Literile sunt mixte adecă şi din alfabetul cirilic şi din cel latin. Indicarea capitolelor e contrasă ca şi la ediţia din 1863.

Astfel avem la Matei: capitolele 5—6; 10—11; 19—20; 19—20; 21—22; 24—25; Marcu:

8—9; Luca nu prezintă astfel de cazuri, iar în rest urmează ediției mai sus amintite.

16. *Noul Testament dela Viena, 1868.* Ediția britanică.

Tot Societatea Biblică britanică, tipărește la Viena, în editura A. Reichard altă ediție a Legii celei noi, în tipografia lui Adolf Holztansen, care e întru toate asemenea ediției din București, numai cât e în format mai mare. Are un adaus ce cuprinde psalmii Vechiului Testament. Volumul are 548 pagini pentru Legea Nouă și 148 pentru Psalmi.

17. *Noul Testament dela București, 1877.* Ediția britanică.

In 1877 apare în București o altă ediție a Noului Testament. Dependența ei de celelalte două e vizibilă, deși diferă ca format. Dealtfel acest lucru e și specificat pe ultima pagină a volumului. Acesta e cel mai mic format editat în limba română. Cuprinde 417 pagini pentru Noul Testament și 105 pentru Psalmi.

Se deosebește de celelalte ediții apărute până acum prin faptul că e primul redat în întregime cu litere latine, iar textul e aranjat pe două coloane.

Ca toate edițiile britanice, prefață nu are. Locul prefeței e ocupat de cuprinsul cărții, care indică pe lângă pagina dela care începe scrierea și numărul capitolelor. Nu are titluri rezumative. Capitolele sunt indicate numai prin numere arabe. Primul cuvânt din capitol e imprimat cu caractere tari. Textul e scris continuativ, iar numerotarea versetelor e făcută în cuprinsul rândurilor prin cifre mici. Trimiteri nu are și deaceia îi lipsește și tabla informativă de pe verso cuprinsului.

18. *Noul Testament* dela București, 1906.

Profesorul Nițulescu dela Facultatea de Teologie din București își tipărește în 1906 traducerea Noului Testament, terminată încă în 1897. Despre aceasta în articolul „Biblia la Români" apărut în 1939 în Revista Teologică se afirmă că ar fi fost prezentat Academiei Române pentru premiere, dar a fost respins. Ca să-l caracterizeze citează pe Părintele Simion Florea Marin care zice că e: „mult mai slabă decât cele dinainte".

19. *Noul Testament* dela București, 1909.

In 1909 apare Noul Testament al Arhiereului Sofronie Craioveanu, pe atunci Ioan Craioveanu, în două părți.

20. *Noul Testament prescurtat,* Partea I 1911.

La pagina 2 sub *„de acelaș"* (Ioan Craioveanu) există următoarea notă:

„Evangheliile după Matei, Marcu, Luca și Ioan, tipărite întocmai după ediția Sfântului Sinod a Sfintei Biserici autocefale ortodoxe române din 1895, cu împărțiri a se putea citi Evanghelia în fiecare zi a anului, câte o introducere la fiecare evanghelie și cu multe icoane luate din cărți bisericești". Exemplarul nostru care nu poate fi decât ediția a II-a, pentrucă de și prefața poartă data de 7 Ianuarie 1911, în aceiași notiță amintește de „Calendarul bisericii ortodoxe foaie de perete pe anul 1912". Istoriografii și exegeții Bisericii noastre, semnalează ca primă ediție a Sf. Sinod pe cea dela 1905.

21. *Noul Testament* prescurtat 1911.

Format mic, scris pe două coloane în 240 de pagini, la prima pagină poartă titlul cu înșiruirea cărților care le cuprinde și care au „câte o mică istorie cu care se motivează pricina trimiterei". Pe pagina a doua e bibliografia, pe a treia un tablou ce simbolizează răpirea lui Ezechiil, apoi o prefață ilustrată de două chipuri. — I. Descoperirea lui Isus celor doi ucenici în Emaus și II. Isus Hristos. Urmează o lămurire a cărților Noului Testament care se încheie cu numărarea cărților ce le cuprinde și adunarea capitolelor și a versetelor. Astfel aflăm că sunt 260 capitole cu 7951 versete. Explicarea felului de a aranja materialul o găsim tot în prefață.

„In ceeace privește trimiterile Sf. Apostol Pavel precum și celealalte scrieri ale Noului Testament, am așezat părțile în așa fel, ca ele să poată să ne dea o idee mai cum trebuie de fiecare scriere, pe de oparte, iar în acelaș timp să mulțumească acea îngrijire de zidire întru Domnul, pe care tot creștinul e dator s'o aibă la citirea sfintelor cărți".

Acestui volumaș îi mai e adăugată „arătarea cuprinsului" și „arătător de citate e Vechiului Testament în Noul". Incheierea se face prin tabloul de început — Isus în Emaus — două hărți și frontarul părții a doua din Noul Testament scos în întregime de acelaș autor.

22. *Noul Testament* dela București 1914. Ediția Sf. Sinod.

O nouă ediție a Sfântului Sinod apare în zilele Regelui Carol I. Textul aranjat pe două coloane, apare în 1914 în tipografia „Cărților Bisericești", pe când era director Arhiereul Meletie. Trimiteri în Vechiul Testament nu are de loc, iar în scrierile Noului foarte puține.

23. *Noul Testament,* 1921. Traducere de D. Cornilescu. Ediție britanică.

Editura Societății Biblice britanice scoate de sub teascurile ei în 1921 traducerea lui D. Cornilescu.

24—27. *Noul Testament* dela Neamțu 1926.

In 1926 în editura Sfintei Mănăstiri a Neamțului, apare o nouă ediție a Noului Testament, tradusă de I. P. S. Nicodem, actualul Patriarh. In 1937 această traducere ajunge la a IV-a ediție. E prevăzută cu o introducere, în care caută să lămurească pe cetitor ce e Noul Testament, din ce scrieri e alcătuit, şi într'o expunere documentată pentru lumea laică, se ocupă de soarta cărților Legi celei Nouă. Are 619 pagini, textul pe două coloane, despărțit în capitole şi versete. Dedesubtul coloanelor se află trimiterile la Vechiul Testament. La sfârşit are „arătarea cum se citesc Apostolii şi Evangheliile în toate zilele anului", tabla de materie şi indicarea câtorva cărți bune de citit. Cunoaştem din ea patru ediții.

28—30. *Noul Testament* dela 1926.

Din încredințarea Patriarhului de atuncia, Miron Cristea, Părintele Grigorie Pişculescu face o nouă traducere ce s'a tipărit în zilele Regelui României Ferdinand I, în anul 1926. Nu are trimiteri, iar la sfârşitul cărții, înaintea Cuprinsului, are „registrul de trimiteri şi de citate biblice la Simbolul credinței". Din traducerea Părintelui Pişculescu — Gala Galaction — au apărut 3 ediții. In prefață, Patriarhul Miron Cristea arată că tipăreşte aceastâ carte cu gândul de a da o ediție de probă, ca toți cei dornici de progres pe acest tărâm de activitate să aibă un punct bun de plecare.

31—32. In 1925, în tiparnițele bisericei greco-catolice apare o traducere de acest fel la Nagyvárad-Oradea, a profesorului Dr. Ioan Bălan — mai târziu Episcop — care se va reedita la Lugoj (1938) cu anumite complectări în trimiteri şi notițele explicative. Format mic, textul aranjat pe două coloane ocupând 759 pagini, e scris continuativ, iar versetele sunt numerotate cu cifre arabe în cuprinsul rândurilor. Tot cu cifre arabe sunt semnalate şi trimiterile, pe când notițele explicative, atât de întrebuințate în biserica greco-catolică, sunt arătate prin litere mici ale alfabetului latin.

Cu pagina 760 se încep „numele şi locurile din Noul Testament" ce se termină pe pagina 886. Pe pagina următoare e cuprinsul.

33. O altă lucrare ieşită tot de sub teascurile tiparului greco-catolic, e *Noul Testament* apărut în tipografia „Serafica" a Mănăstirii din Săbăuani, România. Volumul de format mic, cu 858 pagini, din care 842 sunt ocupate de Noul Testament, are textul pe o singură coloană scrisă continuativ, având versetele numerotate în cuprinsul rândurilor. Trimiteri nu are, dar nu îi lipsesc notițele explicative.

Inaintea fiecărei evanghelii se dă chipul Evanghelistului respectiv cu o scurtă biografie, redat după modelul picturii apusene.

Capitolele, fără titluri rezumative, sunt notate la începutul versetului I. Aci găsim ceva unic până acum în tipăriturile româneşti şi anume: pericopele au titluri. Ele sunt aranjate acolo unde o pericopă îşi are începutul, nefăcând parte din versetul respectiv, căci şi sunt scrise înaintea numărului ce-l indică. Cu pagina 843 începe o notiță ce arată „Epistolele şi evangheliile din Duminecile şi sărbătorile de peste an".

34. In paginile Revistei Teologice din 1938, Nr. 11—12, e semnalată noua traducere şi tipăritură a Noului Testament de către P. S. Arhiereul Irineu Mihălcescu şi Teodor M. Popescu, cu mențiunea că ar fi cea mai reuşită până atunci.

35. In 1942, apare la Budapest Noul Testament în limba românească, editat de Soc. bibl. britanică după textul Sf. Sinod.

36. *Noul Testament* dată Kolozsvár-Cluj, 1942.

In sfârşit, de Sf. Paşti ale anului 1942 apare traducerea Prea Sfinției Sale Nicolae Colan, Episcop al Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului.

Isvorâtă din gândul de a pune în mâna fiilor păstoriți „dacă nu Biblia întreagă, cel puțin Noul Testament al Domnului şi Mântuitorului nostru Isus Hristos", ea se situiază pe linia marilor inițiative ardelene.

Prevăzută cu trimiteri în locurile principale, tălmăcirea dela Kolozsvár-Cluj a fost cu multă bucurie salutată de presa română care vede în această lucrare un monument de păstrare „a limbii româneşti, pe care autorul traducerii atât de mult o iubeşte şi o îngrijeşte", şi de aceea „opera P. S. S. Episcopul Nicolae îşi primeşte valoarea operelor istorice, prin care neamul nostru a putut răsbate" în decursul vecurilor.

„Fermecătorul grai românesc în care îşi îmbracă gândurile, limpezimea frazei Sale şi mai presus de toate vocabularului Său miresmuit în slova vechilor cazanii, se pretează de minune unei astfel de lucrări". (Dr. Gr. T. Marcu.)

Aşa se arcueşte istoria Noului Testament la Români dela Mitropolitul Simion Ştefan până la Episcopul Nicolae Colan.

CUM ESTE PRIVIT SCRISUL

P. S. Nicolae Colan în publicistica românească

– SPICUIRI –

de IEREMIA ALBUȚIU

Cu prilejul jubileului de 50 ani al P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan i s'au adus sincere elogii din partea întregei obștii românești.

Pentru o parte din strădania P. S. Sale stau dovadă deschisă tuturor cele 906 lucrări, studii, articole, recensii, cronici și însemnări risipite cu o munificiență surprinzătoare în publicistica vremii. Cu drept cuvânt i se cuvine conumele de *Ierarh cărturar*.

Dar scrisul P. S. Sale e impresionant nu numai prin bogăția dimensiunilor, ci mai mult prin cuprinsul cel dinăuntru, prin duhul pe care slava P. S. Sale il poartă pretutindeni. O simplă însemnare e o scăpărare de lumină, de cumpănită înțelepciune și de încântătoare frumseţe. Confirmarea acestora o găsim în elogioasele aprecieri din publicistica românească.

In cele ce urmează, ca un modest omagiu, dăm câteva *voci de presă* din care, socotim, se poate contura felul cum este privit scrisul P. S. Sale.

Prima lucrare scoasă în broşură a fost: *Sfântul Pavel către Filimon* sau Creştinismul şi sclăvia. Despre ea Dr. Gr. Cristescu spune: „Dl. Prof. Colan aduce o mare înviorare pe atât de pustiul ogor al exegezei, dând la lumină interpretarea epistolei către Filimon. Interpretarea aceasta este lipsită de scolasticismul caracteristic multor încercări de acest fel. Precizează textul fără acele obositoare excursii filologice – care-s foarte preţioase în laboratorul specialistului, dar nu se pot impune maselor mai largi de cetitori ai Sf. Scripturi. Intr'un stil limpede, nu lipsit de fragede frumuseți literare, impresionant de evocativ, lămureşte poziția creştinismului față de problema dureroasă a antichității – față de problema sclaviei. „Tâlcul epistolei" cum îi spune atât de arhaic și de frumos autorul, e hrănit dintr'o bogată intuiție psihologică și religioasă, fără să treacă peste consideraţiile pastorale şi sociale atât de abundente într'o epistola de 25 versete. In partea finală autorul însă se ridică la entuaziaste sinteze de cugetare etico-socială care fac din lucrarea D-sale o contribuţie de valoare la înţelegereă şi soluţionarea problemelor sociale, atât de unilateral considerate de atâția sociologi și economiști..." (Rev. Teol. 1925 Nr. 8-9).

Când în cursul aceluiaş an a apărut traducerea lucrării *Hristos și viața omenească* de F. W. Foerster, acelaş recensent se pronunță

astfel: „Astăzi avem „tălmăcirea" ei în românește, pe care o socotim ca o adevărata binefacere morală și culturală pentru nația noastră. Profesorul Colan s'a dovedit a fi nu numai un admirabil mânuitor al condeiului și un cugetător de elită, ci și un foarte bun traducător. (Revista Teologică an. XV Nr. 12 1925).

In 1926 apare lucrarea: *La luptă dreaptă* pe care P. Morușca o prezintă în următori termeni: „D-l Colan implinește lipsa unei cărți care să dea indrumări precise de combaterea sectarilor, schițând un capitol de strategie misionară, adecă de organizare tactică a misionarismului nostru antisectar. In cele 12 capitole ale broșurii sunt prinse sintetic și clar sugestii și metode atât de salutare, de valabile și actuale, încât ar fi o mare pagubă dacă ele ar rămânea ignorate".

In 1929 P. S. Sa scoate o nouă carte: *Biblia și intelectualii;* o recenzează prof. N. Neaga în Revista Teologică din 1929 Nr. 9-10 p. 308.

In această recenzie intre altele se spune: Sub acest titlu profesorul N. Colan imbie cititorilor cea mai potrivită lectură ce li se poate recomanda. Am cetit cartea și-am meditat. Era o carte necesară. In toiul „sectarismului religios" care bântuie azi societatea intelectualilor noștri, ea desvăluie comoara de mare preț despre care cu drept cuvânt se poate spune că e „mai dulce decât mierea și mai nutritoare decât oricare alt aliment".

Iată cum se exprimă Părintele Ilarion V. Felea în salutul ce-l face apariției „Vieței Ilustrate": „Cine-l cunoaște (pe P. S. Colan) mai de-aproape, știe că nota esențială a sufletului său este seninătatea. Este senin la infățișare, plăcut la vorbă, cu vrăji și insușiri cronicărești, limpede și sănătos la scris și în toate manifestările multiple ale personalității sale, care se revarsă în ogorul Bisericii ca unda cristalină a unui isvor de munte". (Revista Teologică 1934 p. 129).

In 1936 este ales episcop la Kolozsvár-Cluj in locul lui Nicolae Ivan. Acum își incepe viața ingemânată de profesor și vlădică, de educator și de conducător, fiindcă în el „cumulează toate insușirile unei pereonalități excepționale, ursită să birule" orice obstacol ce i s'ar pune în cale. (Rev. Teol. 1942 p. 33).

In 1938 este ministru al Culturi Naționale. Pe baza activității cărturărești, în acest an este ales membru de onoare al Academiei Române. In 1940 rămâne singurul păstor ortodox în Ardealul de Nord. Acum își arată toată râvna apostolească. In acești din urmă trei ani publică mai mult, în raport cu ceilalți ani.

„Studiile și articolele păr. Nicolae Colan scrise cu talent și nerv i-au creiat de mult reputația unui condei luminat ce străluceste prin profunziune, claritate și eleganță literară. Deaceea este citit cu interes totdeauna atât de clerici cât și de mirenii cărturari, dornici să se intereseze de problemele generale ale culturii ortodoxe". (Dl. Prof. Ion Mateiu, Renașterea an. XIV Nr. 18).

Dl. Prof. S. Lupaș, într'un raport către Academia Română intre altele spune: „Intre vlădicii purtători de condeiu din zilele noastre prin activitatea sa literară publicistică și-a asigurat un loc de cinste Episcopul Nicolae Colan. Din 1936 incoace P. S. Sa continuă cu râvnă sporită răspândirea cuvântului și scrisului românesc învăluit in buna mireasmă duhovnicească a reminiscentelor biblice și a plasicelor locuțiuni populare croncărești". (Renașterea 1938 an. XVI Nr. 24 pag 1).

In 1940 iese de sub teascul tipografiei eparhiale volumul: *Medalioane* in colecția „Cărțile vieții", infiintată cu câțiva ani în urmă. Iată cum

P. S. S Episcopul Nicolae ca prof. și elevele Institutului surorilor de Caritate — întâia promoție — din Kolozsvár-Cluj (1938)

prezintă Păr. prof. Fl. Muresanu acest volum: „Colecția „Cărțile vieții" nu-și tăgăduiește numele. Cele apărute până acum, cu adevărat sunt pagini purtătoare de viață. Cu deosebire „Medalioanele" P. S. Sale care încununează seria acestui an; prin slova lor caldă innoiesc iarăși chipurile vrednictlor de laudă Mitropolit Andrei Șaguna, Episc. Roman Ciorogariu, Episc. N. Ivan, Gh. Bogdan Diucă. Medalioanele P. S. Nicolae Colan au darul de a te pune in legătură tainică cu sufletul și credința lor mare. (Viața Ilustrată 1940 Nr. 9 p. 21).

„Culegerea de evocări, conferințe și articole pe care P. S. Episc. Nicolae al Vadului, Feleacului și Kolozsvár-Clujului o prezintă in haina de sărbătoare a „*Medalioanelor*" ne vorbește cald, direct și luminos – așa după cum lirismul domol al P. S. Sale ne-a obișnuit – despre figuri reprezentative ale Bisericii și ale culturii naționale, creșterea tineretului sub cupola credinței străbune, despre milostenia primelor veacuri creștine, despre eroi și mucenici ai dreptei credințe, despre probleme școlare și bisericești, încheindu-se cu sfaturi de natură practică despre alcătuirea unei conferințe religioase. Indiferent dacă discută o problemă, evocă profilul spiritual și eroic al unei personalități, definește rosturile unei instituții sau aduce elogii binemeritate alteia, suflul religios și ziditor de suflete al cărții este acelaș. Dealtminteri tocmai tonalitatea ortodoxă și românească, intr'o organică și sporitoare îmbinare, dă unitate și limpezime de orizont cărții. O carte de factura „Medalioanelor" nu trebuie rezumată, ci trebuie citită de oricine vrea să vadă cât are lumea de azi de invățat din frământările de apă pururea vie ale dreptei credințe!" (Grigore Popa. Revista Teologică 1940 p. 582).

In 1941 în aceeaşi colecție a „Cărților Vieții" apare o nouă îndrumătoare a vieții omenești: *Omul cel nou,* traducere după E. Fiedler. „Frumos și înțelept gând a avut Părintele Nicolae să deschidă și altora această carte a flacărei și poeziei vecinicei iubiri. Gest de ofrandă, ascuns ca un dar în corbanul milei" se spune în nr. 2 al „Vieții Ilustrate" din 1942 (pag. 25). „Cartea a apărut în formatul și condițiile grafice ale „Cărților Vieții". Prin aceasta nu a spus tot ce se poate spune bun despre o carte pe care poți s'o recomanzi fără teamă că vei fi rușinat. Trebuie să subliniez graiul tălmăcirii, care nu te lasă nici să bănuiești că ai în față o traducere". (Flore Mureșanu. „Tribuna Ardealului 31 Aug. 1941).

„Dar opera pe care i-a adus P. S. Sale cele mai mari elogii și a făcut să fie ales membru activ al Academiei Române, a fost Noul Testament pe care ni l-au adus sărbătorile Invierii Domnului. Cu sensibilitatea-i cunoscută pentru aroma vechiului graiu românesc, P. S. Sa ne-a dat un text care nu supără cu innoirile de cuvinte și de sintaxă pe care le intâlneam aproape în toate celelalte traducerile mai nouă, ci păstrează rezonanța tradițională a sfintelor cuvinte" (Telegraful Român 1942. 16 Apr. nr. 16).

„Nicolae Colan episcopul ortodox al Kolozsvár-Clujului e personalitatea cea mai semnificativă a Românilor din Nordul Ardealului, omul cu profilul cultural cel mai reliefat. Mânuind un stil direct, limpede și agreabil, scriitorul s'a dedicat o vreme studiilor de interpretare a Noului Testament, la care il obliga și situația sa de dascăl de teologie la Sibiu, unde a redactat ani în șir una dintre cele mai bune publicații de specialitate: „Revista Teologică". A tipărit in acelaș timp numeroase articole culturale, care vădesc un în-

P. S. S. Episcopul Nicolae cu profesorii și întâia promoție de elevi ai Școalei de Cântăreți din Apanagyfalu—Nușeni (1939)

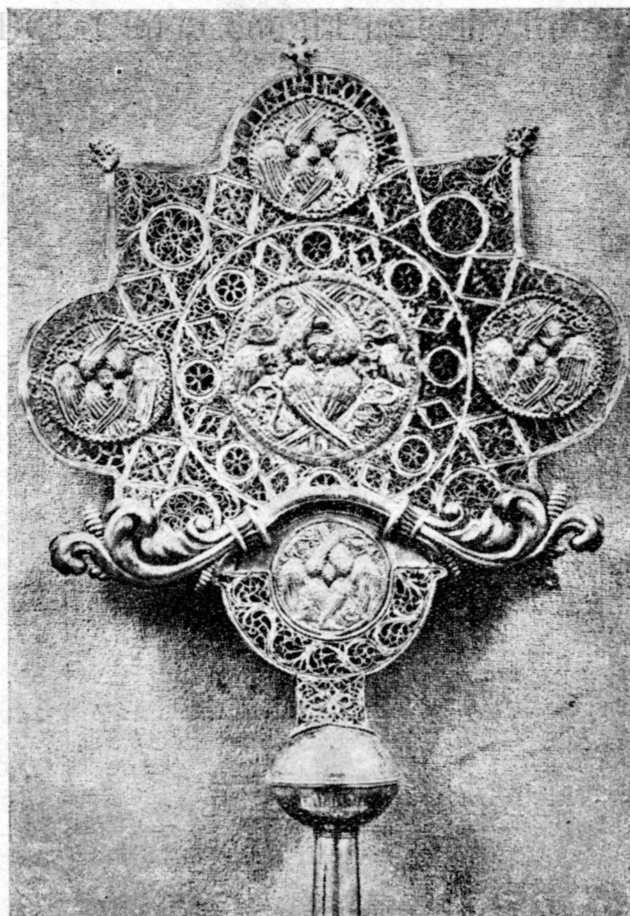
drumător egal de familiarizat în problemele literare şi spirituale.

Există în Ardeal o anumită linie şaguniană a scrisului, pe care Nicolae Colan a respecta-to în publicistica sa cu adausul nou în tradiţia ardeleană, al unei sprinteneli şi armonii regăţene, ca unul ce a studiat la Universitatea din Bucureşti. De ani de zile redactează eleganta revistă de familie „Viaţa Ilustrată", la fel cu care noi nu avem una" (Dl Prof. *Nichifor Crainic*, Gândirea, 1942 an. XXI, nr. 7 Aug.-Sept).

„P. S. Sa este nu numai o recunoscută competinţă pe tărâmul studiilor neotestamentare, ci şi unul dintre cei mai iscusiţi purtători de condeiu pe care îi avem astăzi. Fermecătorul grai românesc în care îşi îmbracă gândurile, limpezimea frazei Sale şi mai presus de toate vocabularul Său muiat în slova vechilor cazanii, se pretează de minune unei astfel de lucrări". (Gr. T. Marcu Revista Teologică 1943, nr. 1-2 p. 131).

„Critica de specialitate nu şi-a spus încă cuvântul în privinţa acestui text, dar dincolo de orice observaţiuni critice, operei Episcopului Nicolae Colan trebuie căutată în osârdia cu care a lucrat-o, în locul unde a tipărit-o şi gândul smerit de apostolat neîntrerupt care a izvodit-o". (Silviu Dragomir, Renaşterea, 28 Nov. 1943 p. 4).

„Această carte a izvorit dintr'o nevoie, şi anume aceea de propovedanie a cuvântului Mântuitorului, pe care poporul îl cerea în vremurile prin care trecea. Şi P. S. Sa a ştiut să le-o dea într'o limbă ce o vor înţelege, pentrucă dela ei a fost luată, căci, dacă a spus cândva Mitropolitul Simion Ştefan că „cuvintele trebuie să fie ca banii; că banii aceia sunt buni cari umblă în toate ţările; aşa şi cuvintele acelea sunt bune care se înţeleg de toţi", apoi darul de a îmbrăca gândurile în haina cuvintelor dulcelui grai românesc, cu atâta iscusinţă a P. S. nostru Episcop Nicolae, este o garanţie a folosului ce-l va da Cartea Sfântă". (Renaşterea 1942, an. XX 29 Martie, nr. 13-14).

CRONICA LITERARĂ

PSALTIREA proorocului și împăratului David, tălmăcită de I. P. S. S. Nicodem patriarhul României. Editura Episcopiei ort. rom. Kolozsvár-Cluj 1943. Prețul 7 Pengei.

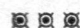
Cererea cărții de învățătură creștinească în ultimii trei ani a mers crescând. Intelectualul și țăranul român din Ardealul de Nord deopotrivă simte nevoia de a-și hrăni sufletul cu învățătura cea bună a cărților sfinte. Pentru a avea la îndemână aceste cărți cei înstăriți oferă bucuros banii, iar cei săraci se lipsesc și de bucătura din gură, numai să le poată căpăta. Au trecut ca pânea cea caldă stocul de Biblii ce mai rămăsese în 1940, iar ediția Noul Testament tipărit la Kolozsvár-Cluj în 1942 s'a trecut în mai puțin de un an de zile. P. Sf. Sa Episcopul Nicolae a înțeles sensul acestui avânt al sufletului și importanța lui pentru adâncirea și intensificarea vieții creștine a neamului pe care Dumnezeu l-a hărăzit să-l păstorească. De aceea, după publicarea Noului Testament de acuma doi ani, a continuat munca și de Crăciunul anului 1943 a scos de sub tipar *Psaltirea* tălmăcită de I. P. Sf. Sa Sa Nicodem Patriarhul României. De acum cererea credincioșilor noștri poate fi satisfăcută prin grija ce le-o poartă supremul lor păstor sufletesc. Fie ca strădania P. Sf. Sale să fie răsplătită cu rodul bogat al vieții creștinești pe plaiurile unde această sfântă carte își va face drum.

L. M.

Pr. Fl. Mureșanu: CATEDRALA. Editura Episc. ort. rom. Kolozsvár-Cluj 1943. Pag. 62. Cu 20 ilustrații în text. Prețul 1'50 P.

Ne aducem aminte că anul trecut s'a împlinit primul deceniu dela sfințirea măreței noastre catedrale. Revista noastră a ținut să comemoreze acest eveniment, publicând în numărul de pe Noemvrie o serie de articole, precum și mai multe splendide clișee atât din interiorul cât și de pe exteriorul clădirii, prin cari a evocat importanța simbolică a actului săvârșit. Cum revista apare într'un număr limitat de exemplare, multă lume românească din rândurile celor neabonați, dornică de a retrăi înălțătoarele clipe, a cerut ca acele articole și ilustrațiuni să fie scoase într'o broșură separată, accesibilă oricui. Anunțăm pe această cale, că cererea lor a aflat o ureche binevoitoare să le asculte. Din grija Prea Sf. nostru episcop Nicolae broșura a și apărut. Rugăm pe iubiții noștri cititori să-și anunțe despre aceasta prietenii și cunoscuții. Broșura, care-i un mic album al Catedralei, se poate comanda la „Librăria Eparhială" din orașul nostru.

EMIL NICOLESCU

CALENDARUL CREȘTINULUI DE LEGEA RĂSĂRITEANĂ pe anul visect *1944*. Editura Episcopiei ort. rom. Kolozsvár-Cluj. 1'80 P.

Fără teamă de desmințire se poate afirma,

că rareori ne-a fost dat să aflăm un calendar mai bine întocmit, care să corespundă întru toate rosturilor sale, ca cel ieșit de sub teascurile tipografiei noastre eparhiale. Destinat în primul rând marei mulțimi de țărani luminați dela sate, el caută în partea calendaristică propriu zisă să le satisfacă trebuințele prin informațiuni prețioase în toate chestiunile de folos zilnic privitoare la economie, la târgurile din țară etc. Nu lipsește însă nici pagina veselă, conținând câteva glume sănătoase, în stare să descrețească și cele mai înnorate frunți. Dar în acelaș timp nu scapă din vedere nici pătura cultă, căutând să mulțumiască și cele mai pretențioase cerințe ale celorce îi vor răsfoi paginile, unde vor găsi un foarte bogat și ales material, cules din cele mai felurite domenii. Însă pe lângă toată varietatea conținutului, cititorul se întâlnește aproape la fiecare pas cu o deosebită purtare de grijă față de sufletul său. Indiferent dacă subiectele tratate sunt luate din viața noastră bisericească din trecutul mai mult sau mai puțin apropiat – ca evocarea unor figuri reprezentative – din lumea astronomică sau de pe terenul vieții sociale, totul e filtrat prin raza de lumină a Cărții Cărților, ceeace împrumută Calendarului un farmec deosebit, impresionând plăcut pe cititor și predispunându-l spre o viață nouă, mai duhovnicească. Și dacă la această calitate se mai adauge frumoasa și clara execuție tehnică, atât în ce privește tiparul cât și numeroasele și potrivit alesele ilustrațiuni, atunci nu greșim când anticipăm, că acest calendar va deveni ceeace de fapt și trebue să fie: o carte de informație, care întrunește în chip fericit utilul cu plăcutul. **E. N.**

INSEMNĂRI

PRAZNICUL DELA SF. NICOLAE

Sărbătorirea P. S. Sale cu prilejul împlinirii alor 50 de ani din viață a fost un praznic fără pregătiri, fără program, o isbucnire spontană și generală izvorîtă din cele mai profunde adâncuri ale sufletului românesc – un praznic fără lingușiri, fără interese ascunse, la care sufletul românesc s'a înfrățit pentru a-i aduce P. S. Sale Episcopului Nicolae Colan cel mai frumos omagiu al dragostei și recunoștinței.

După sfânta Liturghie din ziua de sf. Nicolae, săvârșită de însuși Prea Sf. Sa Episcopul, într'o atmosferă de pietate, în catedra ticsită de lume, grupuri, grupuri, clerici, intelectuali, meseriași, țărani, studenți, elevi și eleve s'au adunat la reședința episcopescă. Pe fața fiecăruia ceteai bucuria de a participa la o sărbătoare rară și măreață. Largile încăperi ale reședinței s'au umplut de lume, o lume aleasă din tot ceeace Kolozsvár-Clujul și Ardealul de nord are mai reprezentativ.

La ora 12 P. S. Sa, anunțat că obștea românească vrea să-i împărtășească obicinuitele urări de ziua onomastică, apare în salonul de recepții, în tovărășia I. P. S. S. Episcopului Iuliu Hossu. Văzând mulțimea neobicinuit de mare, a tresărit. Era tresărirea surprizei. A fost primit cu ovații prelungite, cari răsunau și din încăperile invecinate salonului.

S'a făcut apoi liniște și a luat cuvântul I. P. S. Sa Episcopul *Iuliu Hossu.* Am venit la un frate, a spus I. P. S. Sa, ca în numele bisericii surori pe care o reprezint, în numele clerului român unitși al sutelor de mii de credincioși, să-ți aduc întreg prinosul dragostei frățești și românești a sufletului nostru, pentru a-ți înveseli praznicul împlinirii celor 50 de ani de viață hărăziți slujbei lui Hristos și slujbei neamului. De când ne-am cunoscut ne-am considerat frați din acelaș sânge și slujbași ai aceluiași ideal. Și de atunci încoace nicio umbră n'a întunecat această frăție a sufletelor noastre. Dimpotrivă, anii cari

Profesorii și studenții Academiei teologice din Kolozsvár-Cluj (1940).

au trecut au adâncit numai frăția și dragostea noastră reciprocă. Aceeaș sarcină și aceeaș răspundere apasă pe umerii amândurora în fața credincioșilor, în fața neamului și în fața lui Hristos. Aceleași străduințe le depunem după măsura puterilor cu cari ne-a înzestrat Dumnezeu să ne ducem sarcina cu curaj și demnitate. Se poate o mai puternică legătură frățească, decât aceea alor două suflete gemene, cari înaintează pe acelaș drum al vieții?

Primește dar azi, iubite frate, la praznicul recunoștinței sufletului românesc pentru toate strădaniile pe cari le-ai pus în viață, ca să-l înalți și mântuești, toată dragostea sufletului meu.

In aplauzele frenetice ale celor prezenți cei doi înalți arhierei s'au îmbrățișat frățește.

In numele întregului popor român din Ardealul de Nord și Ungaria a vorbit d-nul prof. univ. *Dr. Emil Hațieganu.* A spus domnia sa scurt și apăsat: „Inalt Prea Sfințite, obștea românească de pretutindeni, cu sufletul este prezentă la acest praznic al vredniciei. Prin mine această obște, care Vă înconjoară cu dragoste și încredere pentru râvna cu care V'ați pus în slujba intereselor ei sufletești, Vă exprimă recunoștința și roagă pe Dumnezeu să Vă dăruiască viață lungă, puteri trupești și sufletești ca s'o puteți conduce și pe mai departe cu puterea cuvântului, condeiului și a pildei vii pe drumul spinos al destinului ei sfânt".

Alte entuziaste aplauze.

Femeile ortodoxe române aduc omagiul și recunoștința lor prin cuvântul Doamnei Maria Barițiu președinta Reuniunii, iar D-na Olivia col. Tellu președinta Reuniunii femeilor unite din localitate vorbește în acelaș sens în numele surorilor d-sale.

In numele „Agru"-lui și al tuturor asociațiilor religioase unite din Ardealul de Nord vorbește domnul prof. *Aurel Coza* scoțând în relief contribuția P. S. Sale în conducerea vieții spirituale nu numai a fiilor Bisericii ort. române de pe aceste plaiuri, ci a tuturor Românilor.

Studentul *Mihail Pop* reprezentând studențimea română în cuvinte emoționante exprimă dragostea și venerația pe care o are tinerimea studioasă față de P. S. Sa. S'a născut această dragoste din grija ce i-o poartă în aceste vremuri grele și din pilda vie a jertfirii de sine pentru interesele superioare ale neamului. In strădaniile P. S. Sale studențimea română a găsit un ideal de trăire demnă și rodnică.

Inconjurat de un grup de 6 elevi și eleve dela liceu, elevul *I. Vâlcu* în cuvinte calde a arătat tot devotamentul tineretului român dela școalele secundare, înmânând P. Sf. Sale un buchet de flori.

Corul catedralei care se bucură de o deosebită grije a înaltului Ierarh prin Dșoara *Lucia Nicolescu*, studentă, îi urează mulți ani P. Sf. Sale și îi dăruește un buchet simbolic de 50 spice aurite reprezentând cei 50 de ani de rodnică viețuire.

In numele gremiului episcopal, al clerului și poporului ortodox vorbește P. C. Sa prot. stavrofor *Dr. V. Sava* conzilier. Emoționat până la lăcrămi, voind să caracterizeze cât mai plastic elementul fundamental al activității depuse de P. Sf. Sa în slujba Bisericii strămoșești și a neamului românesc, P. C. Sa a spus: „Acum 50 de ani în satul Arpătac, într'o casă de țărani, s'a născut un copil. De cum a deschis ochii copilul a prins din soare o luminiță. Și pe măsură ce copilul creștea și se întărea, creștea și luminița care-l însoțea pretutindeni. Iar când copilul părăsind casa părintească a apucat drumul școalelor Brașovului, Sibiului, Bucureștiului și Berlinului, luminița adusă de acasă îl insoțea, mărindu-se, întărindu-se, devenind o lumină puternică, o faclă care despică întunerecul luminând până departe. Această faclă e lumina cunoașterii adevărului pe care P. Sf. Voastră ați purtat-o în viață și ați adus-o și pe scaunul vlădicesc. Ea luminează tuturor căile vieții adevărate.

P. S. S. Episcopul Nicolae ieșind dela curs

Lumina este temeiul pe care care v'ați clădit viața. Prin ea ne-ați dat supremul dar dumnezeiesc, ne-ați dat viața cea nouă, durabilă și neperitoare. Urarea noastră în această zi de bucurie este, ca Dumnezeu să vă dăruiască zile îndelungate, ca să puteți ținea sus lumina adevărului, lumina vieții, călăuză fără greș a sufletelor credincioase".

Cuvântul P. S. Sale Păr. Sava a înduioșat adânc pe P. Sf. Sa și întreaga asistență.

Comitetul parohial din Kolozsvár-Cluj, care cuprinde în sânul său aproape pe toți intelectualii ort. rom. din localitate, prin d-nul inspector *Ioan Buzea* omagiază pe P. Sf. Sa oferindu-i o Evanghelie legată în argint și o Cruce.

Darurile, după cum spunea cu dreptate dnul I. Buzea, sunt un simbol al sarcinei care apasă pe umerii inaltului Ierarh, având să implinească in mijlocul poporului misiunea evanghelizării şi să poarte crucea jertfei pentru mântuirea lui sufletească. Darul credincioşilor este un semn al recunoştinţei pentru implinirea cu credinţă a celor două misiuni.

In numele *adunării parohiale* ort. rom. din Kolozsvár-Cluj, reprezentând intreaga massă a credincioşilor din Eparhie, a vorbit dnul *Dr. Gh. Frenţiu,* arătând sentimentele de dragoste cu care se apropie de Prea Sf. Sa toţi credincioşii în ziua marelui praznic, oferindu-i un săculeţ cu pământ din glia strămoşească şi un buchet de spice, rod bogat al acestui pământ. Simbolicul dar reprezintă recunoştinţa ţăranului român pentru acela care născut din pătura ţărănească a rămas legat de ea şi de pământul strămoşesc, închinându-şi toată viaţa plină de rod îmbelşugat ca şi spicele grele ale pământului.

Vădit mişcat pentru frumoasa manifestare de simpatie, de dragoste şi recunoştinţă, pentru călduroasele urări de bine, tuturor celor prezenţi le răspunde înaltul Ierarh spunând intre altele:

Neaşteptată de mine, manifestarea de dragoste pe care mi-aţi făcut-o azi îmi umple sufletul de bucurie, fiindcă văd în ea dovada alipirii D-voastre de Biserica neamului, căreia mi-am închinat strădaniile.

S'a adresat apoi fiecărui vorbitor în parte, mulţumindu-le. I-a mulţumit întâi I. P. Sf. Sale Episcopului Hossu, asigurându-l şi pe viitor de aceeaş frăţească dragoste, de care a dat dovadă şi în trecut. Căci frumos şi bine este ca fraţii să se înţeleagă mai cu seamă când le revine aceeaş sarcină de a sluji naţiei şi lui Hristos. Câtă vreme va trăi în sufletele noastre adâncul înţeles al cuvintelor ap. Pavel: „Care se sminteşte şi eu să nu mă aprind?“ nici o umbră de neînţelegere nu poate întuneca frăţeasca dragoste şi împreună lucrare dintre noi.

Adresându-se apoi dlui prof. universitar Emil Haţieganu, i-a mulţumit pentru calda urare de care l-a învrednicit. Desigur nici în viitor nu va zăbovi în a-şi face toată datoria, acesta fiindu-i rostul vieţii. Şi dacă azi această muncă este stânjenită, nădejdea păcii de mâine, pe care o râvnesc toate neamurile, il încurajează să-şi oţelească eforturile.

A mulţumit apoi Doamnelor M. Bariţia şi O. Telia, preşedintele celor două reuniuni ale femeilor române din Kolozsvár-Cluj, zicând: Apreciez după cum se cuvine lucrarea femeii române. Această femeie cu fineţa structurii ei sufleteşti, înţelegând durerile neamului, este totdeauna gata să colaboreze pentru vindecarea rănilor. Binecuvântarea cerului să-i însoţească paşii. A mulţumit tineretului: studenţi, elevi şi corişti pentru dovada dragostei cu care l-au înconjurat.

Înaintaşii lor s'au format sub ocrotitoarea aripă a Bisericii. Generaţia de mâine, călcând pe aceleaş urme, va adăuga o zală nouă în lanţul înfăptuirilor spre mai bine.

Vii mulţumiri le-a adresat apoi D-lor insp. I. Buzea şi Tr. Frenţiu pentru simbolicele daruri. Din pătura ţărănească a ieşit, toată viaţa a cinstit şi iubit pe ţăran. Înălţării, luminării şi mântuirii lui şi-a dedicat puterile. Un ideal de viaţă şi-a făcut de-a propovădui evanghelia lui Hristos şi din fragedă tinereţe a luat povara crucii acestei misiuni. Nimic nu-i va smulge din suflet dragostea faţă de pământul strămoşesc, ţăranul român, evanghelia şi crucea lui Hristos.

Emoţionat i-a mulţumit apoi Părintelui Consilier Dr. Vasile Sava. Evocarea casei părinteşti, a copilăriei, a timpului de studii i-au răscolit în suflet atâtea şi atâtea amintiri din cari se împleteşte trecutul.

De aceea, cu duioşia amintirilor în suflet i-a mulţămit nu numai pentru dragostea cu care-l înconjoară clerul şi poporul ci şi pentru colaborarea preţioasă pe care i-o dă. Căci neputincioasă i-ar fi fost strădania, dacă n'ar fi găsit înţelegerea şi sprijinul celor din jurul său. Astfel că bucuria praznicu-

P. S. S. Episcopul Nicolae ca preşed. al Societăţii culturale a meseriaşilor români din Sibiu într'o escursie cu meseriaşii (1926)

lui o imparte cu vrednicii săi fraţi şi slujitori ai altarului.

Indelung aplaudat, P. Sf. Sa a încheiat cerând binecuvântarea lui Dumnezeu pentru toţi cei de faţă.

L. M.

◙

CONCERTUL DE COLINDE DIN CATEDRALA NOASTRĂ. Datorită pasiunii fără seamăn a P. C. părinte consilier Laur. Curea pentru cântarea bisericească şi pentru păstrarea bunelor datini strămoşeşti, concertul de colinde din preajma Crăciunului a intrat în tradiţie. Obştea credincioşilor îl aşteaptă cu sete, fiindcă găseşte în el prilejul unor clipe de cea mai curată desfătare sufletească.

Concertul din anul acesta a avut loc în seara zilei din 19 Dec. 1943, în Catedrala ortodoxă română din Kolozsvár-Cluj, fiind ascultat cu evlavie de o mare mulţime de credincioşi din toate păturile sociale.

Excelentul cor mixt de sub iscusita conducere a P. C. consilier Laur. Curea a executat în aptime condiţii artistice un bogat program de colinde din toate părţile locuite de Români.

Mult au plăcut cele trei colinde nouă ale d-lui Liviu Telia, ca şi ale talentului tânăr Ion Brie, student la Academia noastră teologică.

Coriştii şi dirijorul lor deopotrivă şi-au dat silinţa ca succesul acestui concert religios să nu rămână cu nimic mai pe jos decât al celorlalte producţiuni similare din anii trecuţi – fapt pentru care sunt vrednici de toată lauda.

R. D.

◙

EPISCOPUL NICOLAE COLAN ŞI MUZICA BISERICEASCĂ. Dintr'o broşură mai veche a dlui prof. univ. Dr. I. Matei aflăm că în pribegia din Transmistria, dupăce refugiaţii primiseră voe să oficieze Sf. Liturghie în limba română, se simţea nevoia unui cor pentru a putea da măreţia cuvenită acelor momente de reculegere sufletească. Nu exista însă nici o partitură pentru cor. Studentul Nicolae Colan transcrie din memorie Liturghia lui G. Dima pentru cor bărbătesc, pe care o cântă apoi cu corul înjghebat din tovarăşii săi de pribegie. Acelaş martor ocular, d. prof. I. Matei, ne mărturiseşte că nu peste mult corul tânărului student Nicolae Colan rivaliza cu corul rusesc din localitate, spre bucuria moldovenilor, mândri că nu e cu nimic mai prejos cântarea lor decât a pravoslavnicilor.

Această înfăptuire vădeşte o experienţă. Intr'adevăr evocând amintirile din viaţa de elev şi de student a P. S. Sale, vom găsi în tânărul Nicolae Colan pe acel iubitor de muzică ce vrea să facă şi pe alţii să simtă farmecul acestei arte nobile.

Impunându-se dela început prin talentul său muzical ce şi l-a evidenţiat şi prin dibăcia cu care se pricepea să dea viaţă oricărui cântec pe strunele viorii*) sale, a rămas mereu activ în domeniul muzicii.

Ca elev la Braşov P. S. Sa a fost conducătorul corului studenţilor dela liceul şagunian.

In organizaţia tineretului braşovean existau trei demnităţi reprezentative; *prefectul, fux maiorul* şi *cantor loci.* Această din urmă demnitate a deţinut-o P. S. Sa in calitate dirijor de cor.

In vacanţe, când se întorcea în satul său natal Arpătac, continua să activeze pe acest teren, organizând un cor pe patru voci cu tineretul din sat.

Anii s'au scurs şi pe drumul de continuă ascensiune a P. S. Sale a luat cu sine acest tezaur al cântării.

La Sibiu ca profesor şi rector al Academiei Teologice a fost şi preşedintele asociaţiei corale „Gheorghe Dima" până la venirea în scaunul vlădicesc dela Kolozsvár-Cluj.

*) La un festival dat de studenţii Institutului teologic din Sibiu, în 1915, P. S. Sa – pe atunci student – cu colegul său I. Gherghel – azi profesor la academia comercială din Braşov – au cântat un duet la vioară.

După festival, fireşte, felicitări din toate părţile.

– Straşnic aţi mai cântat – se adresă tânărului Nicolae Colan, un domn bătrâior care luase parte la producţiune.

– Aşi, acum doar s'a întrecut – se amestecă în discuţie un coleg. Căci, dupăcum aţi văzut, a cântat cu *stânga.* Dar să-l vedeţi când îi trage cu dreapta!

Corul Catedralei din Kolozsvár-Cluj (1940)

Corul tineretului din parohia ort. rom. Kolozsnagyida-Iuda. In mijloc părintele I. Oniga

Cunoaște rostul cântării, căci într'un articol din „Viața Ilustrată“ (No. 5, 1936) arată adevărata valoare a muzicii: „Muzica transformă, purifică și înalță sufletul. Ea înalță cea mai scurtă scară de pe pământ la cer și întinde cea mai scurtă punte către inimele oamenilor pe care le face să bată la fel.“

Mai mult, însăși valoarea unui om, spune P. S. Sa, o poți ghici în parte din atitudinea ce o are acesta față de muzică: „Omul iubitor de muzică nu poate fi om rău, după cum nu poate fi rău nici omul care iubește florile și copiii“.

In toamna anului 1940 măreața noastră catedrală rămăsese fără cor. Din inițiativa P. C. cosilier episcopesc Laur. Curea corul cel nou a luat ființă.

Numărul celor ce veneau să-și dea însuflețitul lor concurs creștea mereu, căci P. S. Sa încă venea la repetiții. Și așa, în scurt timp unul dintre cele mai bune coruri dădea răspunsurile la Sf. Liturghie din catedrală.

Din inițiativa și cu sprijinul P. S. Sale, Ierod. Gr. Țurcan și-a tipărit „Axionarul“, părintele consilier L. Curea a compus și publicat de curând o Liturghie pentru cor mixt, pe glasul 8, molodia preferată a Prea Sfințitului.

NICOLAE BLAGA

◙

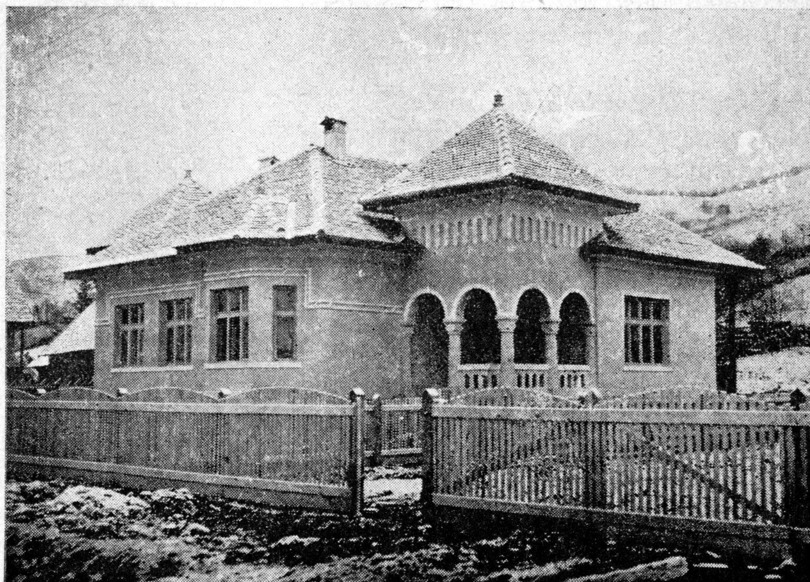
CEA MAI NOUĂ CASA PAROHIALĂ ORTODOXĂ. Duminecă în 5 Nov. 1943 P. Sf. Sa Episcopul Nicolae a târnosit biserica radical reparată și a sfințit frumoasa casă parohială din parohia Kolozsnagyida-Iuda. Prilejul acestui îndoit praznic creștinesc și românesc nu numai pentru credincioșii din parohie ci și pentru cei din comunele învecinate, l-a dat râvna și iscusința părintelui I. Oniga, puse de ani de zile în slujba bisericii și a parohiei. Numai cine vede aceste două realizări își poate da seama de mărimea jertfelor cu cari au fost înfăptuite în aceste vremi de grea cumpănă. Sunt o cinste pentru preot și pentru parohie, o dovadă a hărniciei românești. Trebuesc date ca exemplu pentru preoțimea și credincioșii noștri de pretutindeni, fiindcă un lucru este sigur: acolo unde pentru casa Domnului se vădește atâta jertfelnicie, nu lipsește nici duhul adânc al credinței strămoșești. G. M.

FELICITĂRI ORIGINALE. De ziua sfântului Nicolae Prea Sfinția Sa epitcopul nostru a primit dela dl Pavel Dabu încunoștințarea, că a făcut 101 abonamente nouă la „Viața Ilustrată“. In felul acesta a ținut să-și arate dl Pavel Dabu devotamentul față de P. S. Sa și dragostea față de revista noastră.

Sunt, fără 'ndoială, felicitări pe cât de originale pe atât de elocvente.

Din partea noastră trimitem bunului nostru prietin vii mulțumiri și calde urări de anul nou.

Noua casă parohială ort. rom. din com. Kolozsnagyida-Iuda

CĂRȚILE VIEȚII

COLECȚIE ÎNGRIJITA DE P. S. SA EPISCOPUL NICOLAE

Au apărut până acum următoarele volume:

1. G. M. Ivanov: RODURI DIN CÂMPUL EVANGHELIEI. Pg. 140, P. 1·50.
2. Grigore Popa: STILURI DE VIAȚĂ. Pag. 137, P. 1·50.
3. Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Pag. 141, P. 1·50.
4. Pr. Il. V. Felea: DUMNEZEU ȘI SUFLETUL ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTIMPORANĂ. Pag. 111, P. 1.40.
5. Victor Stanciu: MINUNATE SUNT LUCRURILE TALE! Pag. 162, P. 1·50.
6. Prot. Ion Goron: MEDITAȚII la Evangheliile din Duminecile și sărbătorile de peste an. Pag. 167, P. 1.70.
7. Pr. Il. V. Felea: PAISIE ȘI PAISIANISMUL. Pag. 51, 70 filleri.
8. † Nicolae Colan: MEDALIOANE. Pag. 120, P. 1.50.
9. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. Pag. 340. Prețul: P. 2·50.
10. Emil Fiedler: OMUL CEL NOU, în românește de Părintele Nicolae. Pag. 150. Prețul: P. 2·—.
11. Dr. E. Nicoară: LA RĂSCRUCEA VIEȚII. Pag. 100. Prețul P. 1.50.
12. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL. Pag. 248, Prețul: 2·50 P.
13. Prot. Ion Goron: ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU. Pag. 148. Prețul: 2·— P.
14. Arhimandritul Ioan Schakhovskoy: LAUDA ÎNVIERII, în românește de Gheorghe Suciu. Pag. 78. Prețul: 1·50 P.
15. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN. Pag. 248. Prețul: 3·50 P.
16. Prot. Ion Goron: CUVINTE CĂTRE PREOȚI. Pag. 112. Prețul: 3·— P.

IN COLECȚIA POPORALĂ

„VENIȚI DE LUAȚI LUMINĂ"

AU APĂRUT PÂNĂ ACUM URMĂTOARELE BROȘURI:

1. Pr. Fl. Mureșanu: DIN VIEȚILE SFINȚILOR, Antonie cel Mare, Macarie Eghipteanul și Efrem Sirul. Pag. 31, P. 0·20
2. D. E. Nicoară: MOARTEA PARINTELUI GRIGORIE. Pag. 30, P. 0·30.
3. Pr. Emil Nicolescu: DIN VIEȚILE SFINȚILOR, Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Gură de Aur. Pag. 31. P. 0·30.
4. Augusta Rubenescu: DREPTATEA. Trei legende creștine. Pag. 40. P. 0·40.
5. V. Gr. Borgovan: TATAL NOSTRU în pilde din viața săteanului român. Pag. 32. P. 0·30.
6-7. Pr. Teodor Ciceu: PRAZNICELE legii noastre ortodoxe. Pag. 104. P. 1·20.
8. Pr. Augustin Faur: O mamă vrednică: ANASTASIA ȘAGUNA. Pag. 38. P. 0·40.
9. Pr. Emil Nicolescu: HRISTOS ȘI TINERETUL. Pag. 32. P. 0·40.
10. Gala Galaction: MUSTAFA EFENDI AJUNGE MACARIE MONAHUL. Pag. 32. P. 0·40.

Toate acestea, precum și alte multe cărți bisericești și literare se găsesc la LIBRARIA EPARHIALĂ, KOLOZSVÁR, PIAȚA HITLER ADOLF No. 2.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Iuliu Stămurean

VIAȚA ILUSTRATĂ
REVISTĂ DE FAMILIE - APARE LUNAR

EDITOR ŞI REDACTOR RESPONSABIL: Prof. L. G. MUNTEANU

ABONAMENTUL PE UN AN 15 PENGEI - UN NUMĂR 1'50 P.
PENTRU ROMÂNIA 600 LEI. - UN NUMĂR 60 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVAR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

—o-o—

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-şi trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesitățl tehnice, nu de alte considerații. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.